

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній ступінь – «Магістр»

на тему: Теоретико-методичні та практичні аспекти обліково-контрольного процесу складання форми 2 «Звіт про фінансовий результат» комунального підприємства

Виконала:

Самойлович Діана Сергіївна
здобувач спеціальності
071 «Облік і оподаткування»

Керівник:

Назаренко Інна Миколаївна
професор кафедри обліку і оподаткування

Рецензент:

Журбенко Наталія Михайлівна
начальник планово-фінансового відділу
Сумського національного аграрного університету

Суми – 2023

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет

Кафедра

Освітній ступінь

Спеціальність

Економіки і менеджменту

Обліку і оподаткування

Магістр

071 «Облік і оподаткування»

Завідувач кафедри

« 08 » листопада

Затверджую:

М.І. Гордієнко

2022 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Самойлович Діані Сергіївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема роботи: Теоретико-методичні та практичні аспекти обліково-контрольного процесу складання форми 2 «Звіт про фінансовий результат» комунального підприємства

2. База практичного дослідження:

ТОВ «Менський комунальник» Чернігівської області

керівник роботи **Назаренко Інна Миколайович, д.е.н., професор**

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом по університету від

12.01. 2023 р. № 71-н

3. Строк подання здобувачем закінченого проекту (роботи) 22 грудня 2023 року

4. Вихідні дані до проекту (роботи):

первинні та зведені документи, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, статутні та установчі документи, фінансова, статистична та податкова звітність,

законодавчо - нормативні акти з питань обліку і контролю, монографії, фахові наукові

статті та доповіді на міжнародних науково-практичних конференціях з питань сучасного стану та вдосконалення обліку, аналізу, аудиту і контролю.

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

обґрунтувати роль та функціональну місію звіту про фінансові результати у процесі управління підприємством; деталізувати мету, завдання та правову регламентацію обліку та складання форми 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»;

розкрити організацію та напрями фінансового моніторингу операцій, пов'язаних з

фінансовими результатами; навести характеристику діяльності досліджуваного

підприємства; визначити практичні аспекти складання форми 2 «Звіт про фінансові

результати» комунального підприємства та деталізувати напрями удосконалення;

розглянути особливості контролю досліджуваної форми звітності; сформулювати висновки.

6. Дата видачі завдання

« 08 » листопада 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів підготовки кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Визначення та затвердження теми дослідження, складання плану – графіку виконання роботи	листопад 2022 р.	
2.	Підбір та аналіз літературних джерел, підготовка першого теоретичного розділу	грудень 2022 р. - січень 2023 р.	
3.	Збір аналітичної інформації, обробка результатів дослідження та підготовка другого розділу роботи	лютий-липень 2023 р.	
4.	Підготовка третього розділу кваліфікаційної роботи	вересень - жовтень 2023 р.	
5.	Підготовка висновків, пропозицій та узгодження з керівником	жовтень-листопад 2023 р.	
6.	Підготовка кінцевого варіанту кваліфікаційної роботи	листопад 2023 р.	
7.	Опрацювання зауважень керівника, перевірка на автентичність	11-14 грудня 2023 р.	
8.	Рецензування кваліфікаційної роботи	14-21 грудня 2023 р.	
9.	Представлення кваліфікаційної роботи на кафедрі, деканат	22 грудня 2023 р.	
10.	Підготовка доповіді, презентації до кваліфікаційної роботи та її попередній захист	22-25 грудня 2023 р.	
11.	Захист кваліфікаційної роботи	26 грудня 2023 р.	

Здобувач вищої освіти за другим
(магістерським) рівнем

Діана САМОЙЛОВИЧ

Керівник роботи

Інна НАЗАРЕНКО

Перевірку на автентичність проведено.

Надія БАРАНІК

Кваліфікаційна робота допущена до
захисту

Гарант освітньої програми

Інна НАЗАРЕНКО

Декан факультету економіки і
менеджменту

Маргарита ЛИШЕНКО

АНОТАЦІЯ

Самойлович Д.С. Теоретико-методичні та практичні аспекти обліково-контрольного процесу складання форми 2 «Звіт про фінансовий результат» комунального підприємства. Рукопис кваліфікаційної роботи. Суми. 2023.

Кваліфікаційна робота спрямована на дослідження теоретико-методичних та практичних аспектів обліково-контрольного процесу складання форми 2 «Звіт про фінансовий результат» комунального підприємства.

У роботі вирішено ряд завдань: обґрунтовано роль та функціональну місію Звіту про фінансові результати у процесі управлінні підприємством; конкретизовано мету, завдання та правову регламентацію обліку та складання форми 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»; досліджено організацію та напрями фінансового моніторингу операцій, пов'язаних з фінансовими результатами; проведено характеристику діяльності ТОВ «Менський комунальник»; конкретизовано практичні аспекти складання форми 2 «Звіт про фінансові результати» комунального підприємства; деталізовано напрями удосконалення організації обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності комунального підприємства; обґрунтовано організаційно-методичні аспекти аудиторського контролю за формуванням показників форми 2 «Звіт про фінансові результати»; визначено особливості оцінки внутрішнього контролю в процесі аудиту форми 2 «Звіт про фінансові результати»; ідентифіковано напрями удосконалення контрольних процедур в частині фінансових результатів підприємства.

Встановлено, що для визначення фінансового результату у досліджуваному підприємстві використовуються наступні форми електронних документів: «Закриття місяця», «Визначення фінансових результатів (створення)». Процес створення форми 2 «Звіт про фінансові результати» також здійснюється в автоматизованому режимі.

Запропоновано удосконалення структури облікової політики в частині доходів, витрат та фінансових результатів шляхом виокремлення наступних елементів: методика визнання, облікове відображення доходів; методика визнання, облікове відображення витрат; методика та форма звітності для витрат, доходів та

фінансових результатів; метод обліку витрат на калькулювання собівартості та виробництво; розподіл загальновиробничих витрат; коефіцієнт розподілу витрат.

Обґрунтовано пропозиції щодо конкретизації інформації про доходи та витрати комунального підприємства у Примітках до річної фінансової звітності з урахуванням діючих статей форми 2 «Звіт про фінансові результати» в частині наступних показників: операційна оренда за активи, реалізація інших складових оборотних активів, інші операційні доходи та витрати, результат оцінки корисності, списання необоротних активів, інші доходи і витрати.

Ідентифіковані об'єкти бухгалтерського обліку (чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг); інші операційні доходи; адміністративні витрати; витрати на збут; інші операційні витрати; дохід від участі в капіталі; інші фінансові доходи; інші доходи; фінансові витрати; втрати від участі в капіталі; інші витрати) в частині доходів, витрат, фінансових результатів за бізнес-процесами комунального підприємства, що дозволить на належному рівні організувати та вести облік фінансових результатів комунального підприємства.

Ключові слова: аудит, бухгалтерський облік, дохід, витрати, внутрішній контроль, облікова політика, фінансовий результат.

ANNOTATION

Samoilovich D. Theoretical, methodological and practical aspects of the accounting and control process of drawing up Form 2 «Report on financial results» of a utility company. Manuscript of qualifying work. Sumi. 2023.

The qualification work is aimed at studying the theoretical, methodological and practical aspects of the accounting and control process of drawing up Form 2 «Report on the financial result» of a utility company.

The work solved a number of problems: the role and functional mission of the Financial Results Report in the process of enterprise management was substantiated; the goals, objectives and legal regulation of accounting and preparation of Form 2 «Profit and Loss Statement (Statement of Comprehensive Income)» are specified; the organization and directions of financial monitoring of operations related to financial results were studied; a description of the activities of Minsk Communal Utility LLC was carried out; the practical aspects of drawing up Form 2 «Profit and Loss Statement» of a

utility company are specified; the directions for improving the organization of accounting for income, expenses and financial results of a utility enterprise are detailed; the organizational and methodological aspects of audit control over the formation of indicators of Form 2 «Profit and Loss Statement» are substantiated; the features of assessing internal control in the audit process of Form 2 «Profit and Loss Statement» are identified; areas for improving control procedures in relation to the financial results of the enterprise have been identified.

It has been established that to determine the financial result of the enterprise under study, the following forms of electronic documents are used: «Closing the month», «Determination of financial results (creation)». The process of creating Form 2 «Profit and Loss Statement» is also carried out automatically.

It is proposed to improve the structure of accounting policies in terms of income, expenses and financial results by highlighting the following elements: recognition methodology, accounting display of income; recognition methodology, accounting reflection of costs; methodology and reporting form for expenses, income and financial results; cost accounting method for costing and production; distribution of overhead costs; cost distribution coefficient.

Proposals for specifying information on the income and expenses of a utility company in the Notes to the annual financial statements are substantiated, taking into account the current articles of Form 2 «Profit and Loss Statement» in terms of the following indicators: operating lease for assets, sales of other components of current assets, other operating income and expenses, the result of utility assessment, write-off of non-current assets, other income and expenses

Identified accounting objects (net income from sales of products (goods, works, services); cost of products sold (goods, works, services); other operating income; administrative expenses; sales expenses; other operating expenses; income from participation in capital, other financial income, other income, financial expenses, losses from participation in capital, other expenses) in terms of income, expenses, financial results of the business processes of the utility company, which will allow at the proper level to organize and maintain records of the financial results of the utility company.

Key words: audit, accounting, income, expenses, internal control, accounting policy, financial result.

ЗМІСТ

	ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВО-КОНТРОЛЬНОГО ПРОЦЕСУ СКЛАДАННЯ ФОРМИ 2 «ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ» ПІДПРИЄМСТВА	12
1.1	Роль та функціональна місія Звіту про фінансові результати у процесі управління підприємством	12
1.2	Мета, завдання та правова регламентація обліку та складання форми 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»	17
1.3	Організація та напрями фінансового моніторингу операцій, пов'язаних з фінансовими результатами	21
РОЗДІЛ 2	ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ СКЛАДАННЯ ФОРМИ 2 «ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ» ТОВ «МЕНСЬКИЙ КОМУНАЛЬНИК»	26
2.1	Характеристика діяльності ТОВ «Менський комунальник»	26
2.2	Практичні аспекти складання форми 2 «Звіт про фінансові результати» комунального підприємства	35
2.3	Напрями удосконалення організації обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності комунального підприємства	43
РОЗДІЛ 3	КОНТРОЛЬ ЗА ФОРМУВАННЯМ ПОКАЗНИКІВ ФОРМИ 2 «ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ» КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	48
3.1	Організаційно-методичні аспекти аудиторського контролю за формуванням показників форми 2 «Звіт про фінансові результати»	48
3.2	Особливості оцінки внутрішнього контролю в процесі аудиту форми 2 «Звіт про фінансові результати»	58
3.3	Напрями удосконалення контрольних процедур в частині фінансових результатів підприємства	64
	ВИСНОВКИ	70
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	74
	ДОДАТКИ	78

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансова звітність відіграє домінуючу роль в управлінні бізнесом. Відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» бухгалтерський облік на підприємстві ведеться безперервно з дня реєстрації підприємства до його ліквідації, а метою його ведення є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства. У свою чергу, користувачам фінансових звітів потрібна інформація про фінансовий стан та результати діяльності. Ця інформація відображається у фінансовій звітності, яка згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» складається з таких форм: форма 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»; форма 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»; форма 3 «Звіт про рух грошових коштів»; форма 4 «Звіт про власний капітал».

Крім зазначених форм фінансової звітності суб'єкти господарювання також повинні заповнювати форму 5 «Примітки до річної фінансової звітності» та форму 6 Додаток до приміток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами».

Основними формами фінансової звітності, які є найбільш інформативними для управлінського процесу, доцільно вважати форму 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та форму 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)». Проте, форма 1 не може розкрити достатньою мірою інформацію про результати діяльності підприємства, тому, крім даної форми звітності, суб'єкти господарювання у процесі прийняття управлінських рішень, оцінки результатів діяльності використовують показники форми 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та інших форм.

Враховуючи означуване, доцільно зазначити, що тематика наукового дослідження є актуальною.

Окреслена проблема є об'єктом наукових досліджень вітчизняних вчених: Лаговської О.А. [2], Легенчука С.Ф. [2], Назаренко І.М. [10, 15, 16], Плаксієнка В.Я. [15, 16], Соколенко Л.Ф. [25] та ін.

Зв'язок роботи з науковою темою. Кваліфікаційна робота виконувалася в межах науково-дослідної теми Сумського національного аграрного університету кафедри обліку і оподаткування: «Обліково-інформаційне забезпечення діагностики діяльності бізнес-суб'єктів (номер державної реєстрації 0119U103685)».

Мета і завдання дослідження. Метою написання кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних та практичних аспектів обліково-контрольного процесу складання форми 2 «Звіт про фінансовий результат» комунального підприємства.

Досягнення ідентифікованої мети обумовило необхідність постановки та вирішення комплексу завдань:

- обґрунтувати роль та функціональну місію Звіту про фінансові результати у процесі управлінні підприємством;
- конкретизувати мету, завдання та правову регламентацію обліку та складання форми 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»;
- дослідити організацію та напрями фінансового моніторингу операцій, пов'язаних з фінансовими результатами;
- провести характеристику діяльності ТОВ «Менський комунальник»;
- конкретизувати практичні аспекти складання форми 2 «Звіт про фінансові результати» комунального підприємства;
- деталізувати напрями удосконалення організації обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності комунального підприємства;
- обґрунтувати організаційно-методичні аспекти аудиторського контролю за формуванням показників форми 2 «Звіт про фінансові результати»;
- визначити особливості оцінки внутрішнього контролю в процесі аудиту форми 2 «Звіт про фінансові результати»;
- ідентифікувати напрями удосконалення контрольних процедур в частині фінансових результатів підприємства.

Об'єктом дослідження є господарські процеси, пов'язані з формуванням фінансових результатів комунального підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів, пов'язаних з формуванням фінансових результатів підприємства.

Методи дослідження. Виконання кваліфікаційної роботи базувалося на використанні системи загальних та спеціальних методів наукового дослідження: монографічний, графічний, вибірковий, порівняння, систематизації, групування, економіко-математичний, розрахунковий та ін.

Інформаційна база дослідження. Інформаційну базу дослідження становлять закони, положення, стандарти, наукові праці вітчизняних вчених, дані річної фінансової звітності досліджуваного підприємства за період 2020 – 2022 рр., дані бухгалтерського обліку, внутрішні нормативні документи комунального підприємства.

Елементи наукової новизни. Результати наукового дослідження мають елементи наукової новизни та полягають в обґрунтуванні положень, яким притаманний статус вдосконалення або подальшого розвитку, а саме:

вдосконалено:

- структуру облікової політики в частині доходів, витрат та фінансових результатів, шляхом виокремлення наступних елементів: методика визнання, облікове відображення доходів; методика визнання, облікове відображення витрат; методика та форма звітності для витрат, доходів та фінансових результатів; метод обліку витрат на калькулювання собівартості та виробництво; розподіл загальновиробничих витрат; коефіцієнт розподілу витрат;

набуло подальшого розвитку:

- обґрунтування пропозицій щодо конкретизації інформації про доходи та витрати комунального підприємства у Примітках до річної фінансової звітності з урахуванням діючих статей форми 2 «Звіт про фінансові результати» в частині наступних показників: операційна оренда за активи, реалізація інших складових оборотних активів, інші операційні доходи та витрати, результат оцінки корисності, списання необоротних активів, інші доходи і витрати;

- ідентифікація об'єктів бухгалтерського обліку (чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг); інші операційні доходи; адміністративні витрати; витрати на збут; інші операційні витрати; дохід від участі в капіталі; інші фінансові доходи; інші доходи; фінансові витрати; втрати від участі в капіталі; інші витрати) в частині доходів, витрат, фінансових результатів за бізнес-процесами комунального підприємства, що дозволить на належному рівні організувати та вести облік фінансових результатів комунального підприємства;

- конкретизація характеристики завдань аудиту правильності формування показників форми 2 «Звіт про фінансові результати»: оцінка системи внутрішнього контролю; перевірка достовірності даних форми 2 «Звіт про фінансові результати»; арифметична перевірка; перевірка дотримання комунальним підприємством вимог законодавчо-нормативних документів; оцінка рентабельності; оцінка ділової активності; проведення взаємоузгодженості показників з різними формами регламентної звітності; оцінка ризику банкрутства; оцінка фінансових ризиків; дотримання порядку розподілу прибутку, а також покриття витрат з урахуванням норм Статуту комунального підприємства; надання рекомендацій.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення кваліфікаційної роботи можуть бути прийняті до впровадження в освітній процес, а також в практичну діяльність досліджуваного підприємства.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота є самостійно виконаною працею, наукові положення та висновки, які представлені в роботі, одержані здобувачем вищої освіти особисто.

Апробація результатів дослідження. Основні результати наукових досліджень були обговорені на міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: IV Міжнародній науково-практичній конференції «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: сучасні виклики» (м. Полтава, 10–11 травня 2023 року); VI Міжнародній науково-практичній конференції (заочна форма) «Формування та

перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору». (м. Полтава, 2023)

Публікації. Основні результати кваліфікаційної роботи викладено в 2 наукових працях загальним обсягом 0,5 ум. друк. арк.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи - 78 сторінок, робота містить 14 таблиць, 20 рисунків. Список використаних джерел налічує 32 джерела.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВО-КОНТРОЛЬНОГО ПРОЦЕСУ СКЛАДАННЯ ФОРМИ 2 «ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ» ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Роль та функціональна місія Звіту про фінансові результати у процесі управління підприємством

Роль фінансових результатів у процесі управління підприємством полягає в тому, щоб надати об'єктивну інформацію про ефективність та результативність підприємства. Оцінка фінансових результатів базується на інформації, яка акумулюється у формі 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)». Крім того для деталізації деяких складових, які формують фінансові результати, доцільно також використовувати форму 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Функціональну місію фінансових результатів доцільно обґрунтовувати з наступних аспектів, які наочно в узагальненому форматі подані в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Функціональна місія фінансових результатів

Напрямок	Обґрунтування
Планування та контроль	Фінансові результати допомагають управлінцям планувати майбутній розвиток підприємства і контролювати виконання планів, стратегій. За допомогою фінансових результатів, управлінці можуть визначити цілі, встановити бюджети, відстежувати фактичні доходи та витрати, а також виявляти відхилення від планованих показників.
Прийняття рішень	Фінансові результати надають інформацію, яка є необхідною для прийняття рішень управлінцями. Ця інформація включає аналіз доходів, витрат, рентабельності, показники ділової активності. На основі цієї інформації управлінці можуть оцінювати ефективність проєктів, приймати рішення про інвестиції, розширення або зменшення діяльності, а також планувати оптимальне використання ресурсів.
Звітність	Фінансові результати допомагають забезпечити звітність перед зацікавленими сторонами, такими як внутрішні та зовнішні інвестори, кредитори, урядові органи та інші зацікавлені сторони. Ці звіти демонструють результати діяльності, рівень рентабельності, ділової активності. Таким чином, фінансові результати відіграють важливу роль у процесі управління підприємством, забезпечуючи необхідну інформацію для планування, контролю та прийняття рішень. Вони також сприяють забезпеченню звітності перед зацікавленими сторонами.

**Джерело: складено автором за матеріалами [2, 3, 23, 24].*

У фінансових результатах зацікавлені різні категорії стейкхолдерів як внутрішніх, так і зовнішніх, які є важливими учасниками управлінського процесу (рисунок 1.1).

Рисунок 1.1 - Обґрунтування рівня зацікавленості різних категорій стейкхолдерів у фінансових результатах підприємства

**Джерело: складено автором [2, 25].*

Фінансові результати є важливою категорією, вони є основою для прийняття управлінських ініціатив, вони виконують різноманітні функції, які дозволяють оцінювати фінансову продуктивність і стан певної організації або підприємства. Основними функціями фінансових результатів є:

1. Вимірювання прибутку або збитків. Дана функція дозволяє визначити рівень доходів, які отримує підприємство від своєї діяльності, а також збитків, які воно може зазнати. Це важливо для оцінки прибутковості та ефективності діяльності підприємства.

2. Аналіз фінансових показників. Ця функція дозволяє виявити та аналізувати фінансові показники, такі як рентабельність, ділова активність, а також є основою для побудови дискримінантних економіко-математичних моделей, спрямованих на оцінку ризику банкрутства та ін. Цей аналіз допомагає зрозуміти ефективність використання ресурсів, ділову активність підприємства та перспективу діяльності.

3. Прогнозування фінансових показників. Фінансові результати також дозволяють прогнозувати майбутні фінансові показники на основі наявних даних та трендів. Це допомагає планувати бюджет, визначати стратегію розвитку та приймати рішення щодо фінансової політики.

4. Забезпечення інформаційної прозорості. Фінансова звітність, що відображає фінансові результати, дозволяє забезпечувати прозорість та доступність фінансової інформації стороннім інвесторам, стейкхолдерам та громадськості. Це сприяє підвищенню довіри та стимулює інвестиції в підприємство.

5. Планування та контроль бюджету. Фінансові результати допомагають перевіряти, наскільки виконуються заплановані фінансові цілі та бюджети. Це дозволяє приймати вчасні корективні заходи та контролювати витрати та прибуток підприємства.

Ці функції фінансових результатів виступають важливим інструментом для управління підприємством та забезпечують прийняття стратегічних рішень.

Інформація про фінансові є важливою у процесі управління підприємством, що можна пояснити наступним.

1. Інформація про фінансові результати є ціннісним джерелом для покращення фінансового планування, оскільки розроблення детального фінансового плану, який базується на зазначеному інформаційному ресурсі, дозволяє керівництву підприємства визначити конкретні цілі та спрогнозувати доходи, витрати та прибуток. Внесення належних змін і коригувань у фінансовий план у результаті аналізу фінансових результатів допомагає досягти планових показників.

2. Інформація про фінансові результати забезпечує впровадження системи управління витратами, оскільки ретельне відстеження та контроль за всіма витратами дозволяє знизити неналежні витрати та оптимізувати використання ресурсів. Використання програмних рішень для управління витратами може полегшити процес моніторингу та аналізу витрат.

3. Інформація про фінансові результати дозволяє вдосконалити систему управління діловою активністю підприємства, оскільки активне управління запасами, рахунками покупців та рахунками постачальників, а також оптимізація строків оплати може покращити потік грошових коштів та знизити потребу в додатковому фінансуванні.

4. Доходи, витрати, фінансові результати є основою для розрахунку ключових фінансових показників. Моніторинг та аналіз ключових фінансових показників, таких як рентабельність, ділова активність тощо, допомагає визначити стан підприємства та приймати обґрунтовані рішення з управління.

5. Впровадження автоматизованих фінансових систем. Використання спеціалізованого програмного забезпечення для фінансового управління може полегшити збір, аналіз та звітність фінансової інформації. Це дозволяє ефективно виконувати рутинні фінансові процеси та забезпечити точність та надійність даних.

6. У фінансових результатах зацікавлені різні категорії стейкхолдерів, що актуалізує необхідність запровадження системи контролю та аудиту. Розроблення ефективної системи внутрішнього контролю допомагає запобігати фінансовим ризикам та шахрайству. Аудит фінансових операцій та процесів підприємства

дозволяє перевірити дотримання законодавства, правильність фінансової звітності та ефективність управління.

Варто наголосити, що в умовах сьогодення діджиталізація супроводжує значну кількість процесів у суспільстві. Беззаперечно, діджиталізація має значний вплив на управління фінансовими результатами організацій, серед яких можна виокремити наступні.

1. Покращений доступ до даних: діджиталізація дозволяє збирати, аналізувати та зберігати великі обсяги даних про фінансові результати; це створює можливості для більш точного аналізу та передбачення майбутніх фінансових трендів.

2. Автоматизація процесів: цифрові рішення дозволяють автоматизувати багато фінансових процесів, таких як облік, звітність та аудит; це зменшує можливість людських помилок та підвищує ефективність виконання завдань.

3. Розширені аналітичні можливості: діджиталізація дозволяє використовувати розширені аналітичні інструменти для дослідження фінансових даних; це допомагає виявити нові тренди, спотворення та можливості для оптимізації фінансових результатів.

4. Забезпечення ефективного комунікаційного середовища: цифрові інструменти дозволяють створювати ефективне комунікаційне середовище між різними відділами та командами в організації; це сприяє швидкому обміну інформацією, швидкому реагуванню та підвищенню загальної продуктивності.

5. Покращення клієнтського досвіду: діджиталізація дозволяє організаціям створювати зручні та інтуїтивно зрозумілі фінансові інструменти для своїх клієнтів; це полегшує взаємодію клієнтів з організацією та сприяє збільшенню їх задоволеності [2, 25].

Таким чином, діджиталізація дозволяє організаціям покращити ефективність та точність управління фінансовими результатами, сприяє автоматизації процесів та полегшує комунікацію в організації. Вона також сприяє покращенню клієнтського досвіду та забезпечує більше можливостей для аналізу та оптимізації бізнес-процесів.

1.2 Мета, завдання та правова регламентація обліку та складання форми 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»

Мета обліку фінансових результатів комунального підприємства полягає у забезпеченні точності, надійності та об'єктивності фінансової звітності організації.

На підставі визначеної мети, окреслимо контури основних завдань обліку фінансових результатів комунального підприємства включають:

1) збирання та реєстрація фінансових даних: облік повинен забезпечити збір та реєстрацію всіх фінансових транзакцій, які стосуються діяльності комунального підприємства; це включає дохід, витрати та інформацію про сплачений податок на прибуток;

2) обробка та класифікація фінансових даних: облік повинен проводити необхідну обробку та класифікацію фінансових даних, щоб забезпечити їх зрозумілість та подальший аналіз;

3) складання фінансової звітності: облік повинен забезпечити складання фінансової звітності, зокрема форми 2 «Звіт про фінансові результати»;

4) аналіз та інтерпретація фінансових результатів: облік повинен забезпечити аналіз та інтерпретацію фінансових результатів комунального підприємства, щоб підкреслити його ефективність, рентабельність та ділову активність;

5) забезпечення виконання фінансового моніторингу: облік повинен забезпечувати проведення фінансового моніторингу для виявлення ризиків та вжиття необхідних заходів для їх управління та зниження [6, 24].

Загалом, мета та завдання обліку фінансових результатів комунального підприємства полягають у забезпеченні фінансової прозорості, контролю та надійності ведення бухгалтерського обліку організації.

На підприємстві повинен бути на належному рівні організований бухгалтерський облік. У контексті тематики дослідження обліковий процес доцільно організувати за наступними напрямками:

1) облік витрат передбачає відображення у бухгалтерському обліку всіх господарських операцій, які сприяють виникненню витрат, забезпечення

правильності визнання витрат, дотримання методики визначення собівартості та правильності узагальнення інформації про витрати у фінансовій звітності;

2) облік доходів має забезпечити правильну класифікацію, оцінку доходів, своєчасне та достовірне відображення у бухгалтерському обліку господарських операцій, які формують дохід;

3) облік фінансових результатів передбачає вірне їх визначення у розрізі видів діяльності та правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку;

4) складання фінансової звітності, а саме правильне відображення у формі 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» доходів, витрат, визначення фінансового результату.

В залежності від розміру підприємств до обліку та контролю фінансових результатів може бути залучена значна кількість працівників, які виконують свої функційні обов'язки за різними напрямками, а саме:

- бухгалтер, який забезпечує реєстрацію та облік фінансових операцій підприємства, відповідає за ведення бухгалтерського обліку, підготовку фінансової звітності;
- фінансовий менеджер, який відповідає за загальний контроль над фінансовою діяльністю підприємства, керує фінансовими процесами, приймає стратегічні рішення та розробляє фінансову політику, відповідає за планування бюджету та контроль над його виконанням;
- внутрішній аудитор перевіряє точність та достовірність фінансової інформації, встановлює відповідність до законодавства та стандартів обліку;
- фінансовий аналітик аналізує фінансові результати підприємства та надає рекомендації щодо поліпшення ефективності та прибутковості, досліджує фінансові показники, проводить прогнозування, ризик-аналіз, допомагає у прийнятті рішень з позиції фінансової стратегії підприємства.

Це лише загальний розподіл функційних обов'язків, який може варіюватися в залежності від розміру і складності підприємства. Важливо, щоб всі категорії працівників співпрацювали для досягнення успіху у фінансовій діяльності.

Наступним етапом дослідження є аналіз законодавчо-нормативних документів, які безпосередньо регламентують методику ведення бухгалтерського обліку в частині фінансових результатів та процес узагальнення показників (доходів, витрат, фінансового результату) у фінансовій звітності.

Концептуальна основа фінансової звітності подає опис доходів і витрат у якості елементів фінансової звітності, а також концептуалізує особливості формування форми 2 «Звіт про фінансові результати» [5].

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» розкриває підхід щодо термінології доходи та витрати, а також конкретизує принципи складання фінансової звітності, загальні вимоги до фінансової звітності, особливості її подання, що є актуальним в частині форми 2 «Звіт про фінансові результати» [20].

Аналогічно до основного закону у сфері бухгалтерського обліку в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» подано визначення термінів «доходи», «витрати», а також обґрунтовано підхід щодо якісної характеристики форм фінансової звітності [11].

НП(С)БО 15 «Дохід» регламентує наступне:

- підхід з методологічної позиції щодо акумулювання в обліку даних про доходи та детальну конкретизацію в фінансовій звітності;
- особливості визнання та підходи до класифікації доходів;
- класифікацію доходів;
- оцінку доходів [12].

НП(С)БО 16 «Витрати» регламентує такі питання:

- підхід з методологічної позиції щодо акумулювання в обліку даних про витрати та детальну конкретизацію в фінансовій звітності;
- особливості визнання витрат;
- склад витрат;
- методичне обґрунтування щодо відображення витрат у Примітках до річної фінансової звітності [13].

Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності узагальнюють рекомендації, пов'язані із методикою заповнення статей ф. 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» [8].

Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності конкретизують методику порівняння показників, які подані за відповідними розділами форми 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» з формами 3, 4, 5, 6 річної фінансової звітності [7].

Порядок відображення доходів, витрат та фінансових результатів діяльності на рахунках бухгалтерського обліку (44, рахунках 7 та 9 класів) визначено Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [4].

Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства з питань фінансових результатів рекомендують наступні напрями розкриття в обліковій політиці:

- перелік, склад витрат;
- механізм розподілу ТЗВ;
- база розподілу загальноновиробничих витрат;
- особливості зарахування суми дооцінки необоротних активів;
- розподіл чистого прибутку;
- застосування рахунків бухгалтерського обліку для відображення доходів, витрат та фінансових результатів;
- додатки (робочий план рахунків в частині фінансових результатів та графік документообігу) [9].

Аналізуючи загальну систему правової регламентації операцій, які формують фінансовий результат, можемо зазначити, що всі важливі моменти організації облікового відображення розкриті, але на нашу думку, доцільно було б у нормативних документах також зробити акцент на автоматизації облікових процесів, подання податкових декларацій в онлайн режимах. Наприклад, в Методичних рекомендаціях щодо облікової політики передбачити норму, яка б

обґрунтовувала, яким чином зазначені вище пропозиції, подавати в Обліковій політиці підприємства.

1.3 Організація та напрями фінансового моніторингу операцій, пов'язаних з фінансовими результатами

У сучасному турбулентному середовищі проведення фінансового моніторингу є актуальною та необхідною процедурою.

Фінансовий моніторинг – це сукупність заходів, що вживаються уповноваженими суб'єктами у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, здійснюється у формі державного фінансового моніторингу, первинного фінансового моніторингу [26].

Форми фінансового моніторингу подані на рисунку 1.2.

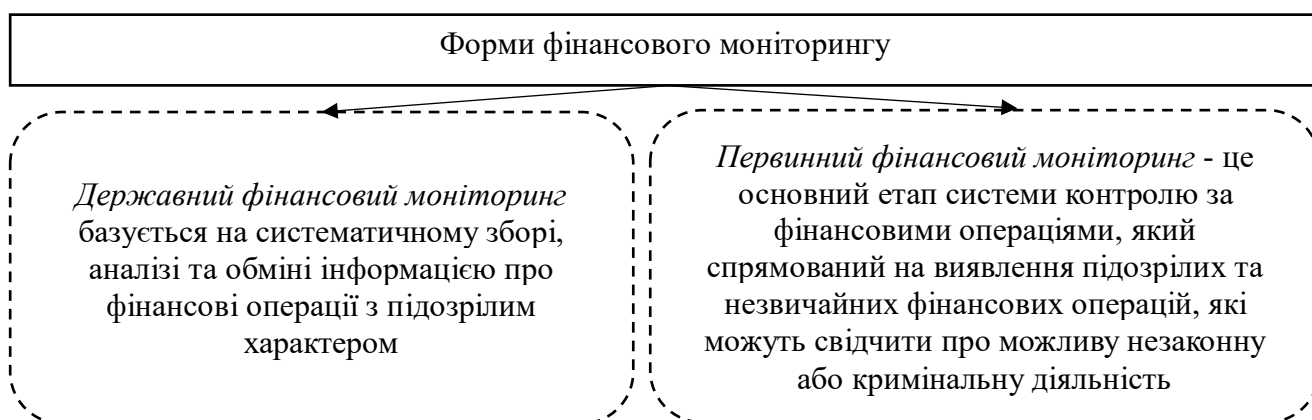

Рисунок 1.2 - Форми фінансового моніторингу

**Джерело: складено автором за матеріалами [21, 26, 27].*

Суб'єктами фінансового моніторингу є аудитори та бухгалтери [15].

Фінансовий моніторинг фінансових результатів є важливим процесом для підприємств. Він передбачає систематичне спостереження, аналіз та оцінку фінансових результатів, щоб зрозуміти, як економічна діяльність впливає на результативні показники. Фінансовий моніторинг допомагає виявити потенційні проблеми в фінансових показниках, таких як доходи, витрати, прибуток, а також

стан рентабельності, ефективності та ділової активності. Він дає змогу здійснювати своєчасні корективи і приймати стратегічні рішення, спрямовані на поліпшення фінансових результатів.

Фінансовий моніторинг фінансових результатів є важливим етапом управління підприємством. Основними напрямками фінансового моніторингу фінансових результатів є:

1. Аналіз прибутковості підприємства.
2. Оцінка ефективності контролю витрат.
3. Оцінка ефективності контролю доходів.
4. Аналіз рентабельності.
5. Аналіз ділової активності [26].

Організація фінансового моніторингу фінансових результатів є важливим елементом управлінського процесу. Цей процес включає збір, аналіз і оцінку фінансової інформації, щоб забезпечити ефективне управління бізнесом і прийняття стратегічних рішень.

Організація фінансового моніторингу фінансових результатів повинна виконувати ряд завдань, таких як:

1. Збір і аналіз фінансової інформації: це включає збір фінансових даних про доходи, витрати, активи та зобов'язання підприємства.
2. Оцінка фінансових результатів.
3. Виявлення проблем і ризиків: фінансовий моніторинг допомагає виявляти проблеми або потенційні ризики, що можуть вплинути на фінансові результати підприємства.
4. Розробка стратегічних рекомендацій: на основі отриманих фінансових даних і аналізу можуть бути розроблені стратегічні рекомендації для поліпшення фінансових результатів підприємства [27].

Об'єктами фінансового моніторингу є:

- доходи;
- витрати;
- фінансовий результат;

- рентабельність (збитковість);
- показники ділової активності та ін.

Інформаційну базу для проведення фінансового моніторингу складають:

1. веб-сайт підприємства, на якому опублікована фінансова звітність, статут та інші документи, пов'язані з фінансово-господарською діяльністю підприємства;
2. фінансова звітність;
3. засоби масової інформації та відкриті джерела;
4. програми аналітики та фінансові платформи;
5. запит до різних категорій респондентів.

Механізм фінансового моніторингу можна охарактеризувати як комплексний інструментарій, що використовується для спостереження, аналізу та контролю фінансових операцій з метою виявлення та запобігання фінансовому злочину, фінансуванню тероризму, відмиванню грошей та іншим негативним діям.

Основні характеристики механізму фінансового моніторингу включають:

1. Законодавча база, яка представляє набір законодавчих актів, міжнародних конвенцій, директив та регулятивних норм, які встановлюють правові рамки та вимоги щодо фінансового моніторингу.

2. Обмін інформацією, тобто механізм передбачає обмін інформацією між фінансовими установами, правоохоронними органами, регуляторами та іншими суб'єктами, які ведуть боротьбу з фінансовою злочинністю.

3. Системи моніторингу, що передбачає, щоб суб'єкти, які мають обов'язок виконувати фінансовий моніторинг, використовують спеціальні програмні комплекси та інформаційні системи, які дозволяють аналізувати фінансові транзакції та виявляти підозрілі операції.

4. Ризик-орієнтований підхід: механізм фінансового моніторингу спирається на оцінку ризику, здійснюючи аналіз даних та ідентифікуючи незвичні або неправомірні поведінки, які можуть свідчити про фінансові злочини.

5. Звітність та співробітництво: механізм передбачає узгоджений механізм звітності, зокрема подання звітів про підозрілі транзакції та інші законодавчо-

визначені випадки. Він також передбачає співробітництво з відповідними національними та міжнародними організаціями для обміну інформацією та координації заходів [15, 26, 27].

Механізм фінансового моніторингу відіграє важливу роль у запобіганні фінансової злочинності. Поряд з цим, йому властиві також певні проблеми та недоліки:

1. Недостатня прозорість - прозорість є ключовим фактором для ефективного фінансового моніторингу. Комунальні підприємства часто стикаються з проблемами, пов'язаними з недостатнім рівнем доступу до фінансової інформації, що ускладнює процес моніторингу та управління фінансами.

2. Неправильна фінансова звітність або наявність помилок - комунальні підприємства іноді стикаються з проблемами у веденні бухгалтерії та складанні звітності. Це може призвести до неточностей та помилок у фінансових документах, що ускладнює аналіз та моніторинг фінансових результатів.

3. Негативний фінансовий результат - часто комунальні підприємства зазнають фінансових труднощів та можуть мати негативний фінансовий результат. Це може бути наслідком недофінансування, неефективного управління ресурсами або неефективної діяльності підприємства. Звичайно, кожен випадок може мати свої особливості, що потребують індивідуального аналізу та рішення.

Фінансовий моніторинг - це процес виявлення, аналізу та припинення фінансових транзакцій, які можуть бути пов'язані зі злочинністю, фінансуванням тероризму або іншими незаконними діями.

Існують різні методи проведення фінансового моніторингу.

1. Встановлення внутрішніх процедур: підприємства мають встановлювати власні внутрішні процедури, які дозволяють виявляти підозрілі фінансові транзакції і пов'язані з ними ознаки. Ці процедури можуть включати перевірку клієнтів, моніторинг транзакцій, аналіз поведінки клієнтів і т.д.

2. Використання технологій: розвиток технологій, таких як штучний інтелект і машинне навчання, робить фінансовий моніторинг більш ефективним і швидким.

Автоматичні системи можуть аналізувати великі обсяги даних і виявляти відхилень в фінансових транзакціях.

3. Співпраця з аудиторськими фірмами: аудитори є суб'єктами первинного фінансового моніторингу, відповідно, використання їхніх послуг допоможе перевірити законність всіх господарських операцій, пов'язаних з фінансовими результатами.

4. Консультація з експертами: великі підприємства можуть співпрацювати з експертами з фінансової безпеки, які надають консультації і допомогу у розробці та виконанні ефективних стратегій фінансового моніторингу.

5. Постійне навчання персоналу: підприємства повинні забезпечувати постійне навчання свого персоналу з питань фінансового моніторингу і оновлювати їхні знання про останні тенденції у сфері фінансового злочину. Ці методи є лише загальними принципами фінансового моніторингу. Конкретні стратегії і техніки можуть варіюватись залежно від потреб та можливостей кожного підприємства [21, 27].

Таким чином, на сьогодні актуальним є питання фінансового моніторингу, оскільки в турбулентному середовищі існує значна кількість чинників, які можуть спонукати до незаконних дій, що впливають на фінансові результати. Система нормативного регулювання щодо фінансового моніторингу сформована, проте є нормативні документи, які ще не затверджені, що своєю чергою негативно впливає на розвиток фінансового моніторингу.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ СКЛАДАННЯ ФОРМИ 2 «ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ» ТОВ «МЕНСЬКИЙ КОМУНАЛЬНИК»

2.1 Характеристика діяльності ТОВ «Менський комунальник»

ТОВ «Менський комунальник» географічно розташоване в Чернігівській області, м. Мена, вул. Чехова, 35 та функціонує з метою отримання прибутку, який розподіляється серед учасників.

Основні напрями, які формують предмет діяльності, узагальнено на рисунку 2.1.

Основні напрями господарської діяльності ТОВ «Менський комунальник»	
	Збір, розподіл, очищення води
	Розвиток комунального господарства для задоволення потреб населення в комунальних послугах
	Водопостачання та водовідведення
	Обслуговування, експлуатація та ремонт трубопровідного транспорту
	Будівництво водопровідних, теплових, каналізаційних мереж
	Ремонт, обслуговування пожежних кранів, гідрантів
	Сервісне обслуговування транспортних засобів
	Постачання споживачам енергоносіїв, нафтопродуктів

Рисунок 2.1 - Основні напрями господарської діяльності ТОВ «Менський комунальник»

**Джерело: складено автором за матеріалами Статуту ТОВ «Менський комунальник».*

Ідентифіковані напрями узагальнені не всі, оскільки у Статуті досліджуваного товариства їх двадцять три.

Управлінський процес організовано наступним чином. Загальні збори учасників та директор ТОВ є органами управління. Функціональна місія загальних зборів зводиться до того, щоб визначати пріоритетні напрями діяльності; у випадку необхідності визначати зміни та приймати рішення щодо їх фіксації у Статуті; приймати рішення щодо напрямів розподілу прибутку та ін.

Діяльність комунального підприємства не можлива без активів. Базуючись на даних фінансової звітності (додаток А), здійснимо вартісну оцінку та відсоткове співвідношення активів ТОВ «Менський комунальник».

Таблиця 2.1 – Вартісна оцінка та відсоткове співвідношення активів комунального підприємства

Показники	2020 рік		2021 рік		2022 рік		Відх. +, - 2022 р. від 2020 р., тис. грн.
	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	
Незавершені капітальні інвестиції	19,10	0,54	-	-	-	-	-19,10
Основні засоби	2334,60	65,18	8830,20	88,95	8022,40	85,52	+5687,80
Всього необоротних активів	2353,70	65,72	8830,20	88,95	8022,40	85,52	+5668,70
Запаси	95,80	2,67	133,00	1,34	162,20	1,73	+66,40
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	661,40	18,47	800,40	8,06	864,20	9,21	+202,80
Інша поточна дебіторська заборгованість	24,20	0,68	13,60	0,14	2,80	0,03	-21,40
Гроші та їх еквіваленти	439,90	12,28	133,80	1,35	287,70	3,07	-152,20
Інші оборотні активи	6,70	0,18	15,90	0,16	41,70	0,44	+35,00
Всього оборотних активів	1228,00	34,28	1096,70	11,05	1358,60	14,48	+130,6
Всього активів	3581,70	100	9926,90	100	9381,00	100	+5799,30

*Джерело: складено та розраховано автором за даними ф. 1 «Баланс».

Вартісна оцінка активів, яка подана у таблиці 2.1 засвідчує загальне збільшення на 5799,30 тис. грн., що є наслідком зростання вартості необоротних активів на 5668,70 тис. грн. та оборотних активів на 130,60 тис. грн.

За період дослідження варто зафіксувати наступне відсоткове співвідношення складових активів, а саме необоротних до оборотних:

2020 р.: 65,72 % : 34,28 %;

2021 р.: 88,95 % : 11,05 %;

2022 р.: 85,52 % : 14,48 %.

Основні засоби – основна необоротна компонента, розмір якої у 2022 році порівняно з 2020 роком збільшився на 5687,80 тис. грн. Крім зазначеної складової, у 2020 році також було зафіксовано у фінансовій звітності наявність незавершених капітальних інвестицій на суму 19,10 тис. грн.

Щодо оборотної компоненти активів, зазначимо наступну характерну тенденцію. У 2022 році порівняно з 2020 роком збільшення у вартісному вимірі було характерним для наступних складових: виробничі запаси (на 66,40 тис. грн.), дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (на 202,80 тис. грн.); інші оборотні активи (на 35,00 тис. грн.). Поряд з цим за аналізуємий період відбулося зменшення вартості наступних складових оборотних активів: інша поточна дебіторська заборгованість (на 21,40 тис. грн.), гроші та їх еквіваленти (на 152,20 тис. грн.).

У відсотковому вираженні домінуючими компонентами майна підприємства, зокрема у 2022 році були наступні: основні засоби (85,52 %); дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (9,21 %); гроші та їх еквіваленти (3,07 %).

Наступний етап дослідження – аналіз вартісної оцінки та відсоткового співвідношення пасивів комунального підприємства, що подано у таблиці 2.2.

Відповідно інформації, яка узагальнена у таблиці 2.2, зазначимо, що пасиви подані такими у загальному складовими: власний капітал, який у 2022 році порівняно з 2020 роком збільшився на 4817,50 тис. грн; довгостроковими зобов'язаннями, які протягом періоду дослідження не змінювалися і склали 52,60

тис. грн. та поточними забезпеченнями, які у 2022 році порівняно з 2020 роком збільшилися на 981,8 тис. грн.

Таблиця 2.2 – Вартісна оцінка та відсоткове співвідношення пасивів комунального підприємства

Показники	2020 рік		2021 рік		2022 рік		Відх. +, - 2022 р. від 2020 р., тис. грн.
	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	Вартість, тис. грн.	Питома вага, %	
Зареєстрований (пайовий) капітал	171,60	4,79	171,60	1,73	171,60	1,83	-
Додатковий капітал	2227,10	62,18	7754,60	78,12	7211,90	76,68	+4984,80
Резервний капітал	3,00	0,08	3,00	0,02	3,00	0,03	-
Непокритий збиток	277,50	7,75	591,00	5,95	444,80	4,74	+167,30
Всього власного капіталу	2124,20	59,30	7338,20	73,92	6941,70	74,00	+4817,50
Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	52,60	1,47	52,60	0,53	52,60	0,56	-
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	-	-	950,10	9,57	717,40	7,65	+717,40
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	756,60	21,12	915,40	9,22	934,00	9,96	+177,40
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	203,20	5,67	245,40	2,48	159,70	1,70	-43,5
Поточна кредиторська заборгованість зі страхування	34,00	0,95	31,10	0,31	56,00	0,60	+22,00
Поточна кредиторська заборгованість з оплати праці	123,60	3,45	126,70	1,28	198,90	2,12	+75,30
Інші поточні зобов'язання	287,50	8,04	267,40	2,70	320,70	3,41	+33,20
Всього поточних зобов'язань	1404,90	39,23	2536,10	25,55	2386,70	25,44	+981,80
Всього пасивів	3581,70	100	9926,90	100	9381,00	100	+5799,30

*Джерело: складено та розраховано автором за даними ф. 1 «Баланс».

Деталізуючи власний капітал, зазначимо, що його частка у загальній структурі пасивів варіювалася у напрямі зростання, а саме: у 2020 році – 59,30 %, 2021 рік – 73,92 %, 2022 рік – 74,00 %. У 2022 році порівняно з 2020 роком зростання властиве для наступних складових: додатковий капітал – на 4984,80 тис. грн., непокритий збиток – на 167,30 тис. грн. Зареєстрований та резервний капітали не змінювалися, і склали 171,60 тис. грн. та 3,00 тис. грн. відповідно.

У 2022 році порівняно з 2020 роком збільшення відбулося по кредиторській заборгованості, як складової поточних зобов'язань, а саме: за довгостроковими зобов'язання (на 717,40 тис. грн.), за товари, роботи, послуги (на 177,40 тис. грн.), зі страхування (на 22,00 тис. грн.), з оплати праці (на 75,30 тис. грн.), іншим видам (на 33,20 тис. грн.). Поряд з цим, зменшилася поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом у 2022 році порівняно з 2020 роком на 43,50 тис. грн.

У таблиці 2.3 деталізована інформація про розподіл статутного капіталу у вартісному та відносному вимірах між учасниками.

Таблиця 2.3 - Розподіл статутного капіталу у вартісному та відносному вимірах між учасниками

ППП учасника	Статутний капітал	
	Розмір частки, грн.	Розмір частки, %
Зима В.Ю.	67000,00	39,045
Редько С.В.	50540,00	29,452
Бондаренко А.М.	510,00	0,298
Верховський Г.І.	500,00	0,291
Михайленко І.В.	500,00	0,291
Попелуха А.М.	50040,00	29,160
Скоробагатько О.А.	1000,00	0,583
Худенок К.М.	1510,00	0,88
Всього	171600,00	100

**Джерело: складено автором за матеріалами Статуту ТОВ «Менський комунальник».*

Учасники товариства, ураховуючи вимоги законодавства можуть прийняти рішення про внесення змін щодо розміру статутного капіталу, а саме збільшити або зменшити.

Результативні показники, які формують фінансовий результат комунального підприємства подані у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 Результативні показники, які формують фінансовий результат комунального підприємства

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення (+/-) 2022 р. від 2020 р.
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	6283,10	7101,10	9064,00	+2780,90
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	4395,50	5848,70	7109,20	+2713,70
Валовий прибуток, тис. грн.	1887,60	1252,40	1954,80	+67,20
Інші операційні доходи, тис. грн.	430,70	415,80	25,90	-404,80
Інші доходи, тис. грн.	289,00	849,00	1327,90	+1038,90
Інші операційні витрати, тис. грн.	2490,70	2749,00	3109,30	+618,60
Інші витрати, тис. грн.	2,50	81,70	53,10	+50,6
Чистий прибуток, тис. грн.	240,50	-313,50	146,20	-94,30

**Джерело: складено та розраховано автором за даними ф. 2 «Звіт про фінансові результати».*

Дані таблиці 2.4 засвідчують, що валовий прибуток у 2022 році порівняно з 2020 роком збільшився на 67,20 тис. грн., що є логічним наслідком зростання розміру чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 2780,90 тис. грн. та 2713,70 тис. грн. Порівнюючи дані 2022 року з 2020 роком, потрібно зазначити, що зменшилися на 404,80 тис. грн. інші операційні доходи, а збільшився розмір інші доходи (на 1038,90 тис. грн.), інші операційні витрати (на 618,60 тис. грн.), інші витрати (на 50,60 тис. грн.).

Щодо чистого прибутку, то в 2022 році його значення склало 146,20 тис. грн., що на 94,30 тис. грн. менше порівняно з 2020 роком, крім того у 2021 році комунальне підприємство отримало чистий збиток на суму 313,50 тис. грн.

На рисунку 2.2 подані розрахункові значення показників ліквідності.

Аналізуючи дані рисунку 2.2 зазначимо, що в динаміці коефіцієнт швидкої ліквідності збільшується, оскільки у 2022 році розрахункове значення склало 0,50, що на 0,01 більше порівняно з 2020 роком.

Коефіцієнт покриття не відповідає нормативу (більше 1) і його розрахунковому значенню властиве зменшення у динаміці, оскільки у 2022 році

даний коефіцієнт мав значення 0,57, що на 0,30 менше порівняно з 2020 роком, оскільки значення склало 0,87.

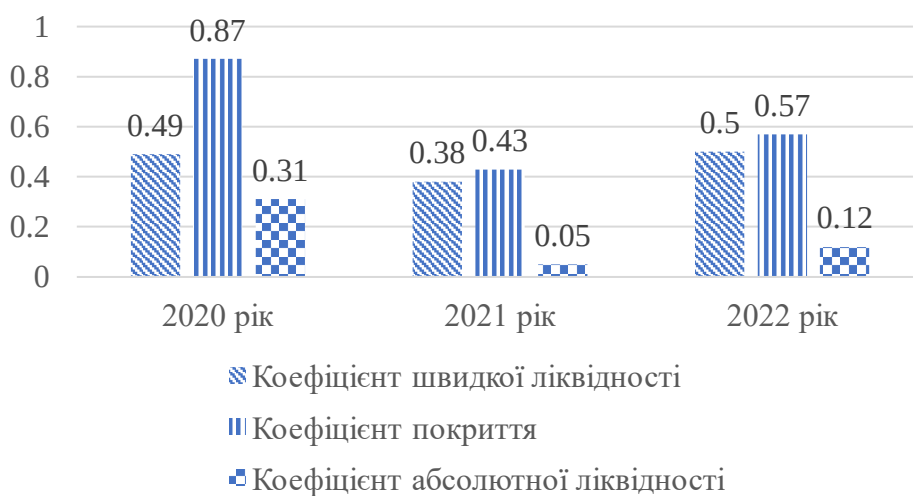

Рисунок 2.2 – Динаміка значень показників ліквідності

**Джерело: складено та розраховано автором за даними ф. 1 «Баланс».*

Аналогічно до попереднього показника ситуація склалася з коефіцієнтом абсолютної ліквідності, який у 2022 році склав 0,12, що на 0,19 менше, порівняно з 2020 роком.

На рисунку 2.3 подано в динаміці, розрахункові значення коефіцієнтів платоспроможності та фінансування.

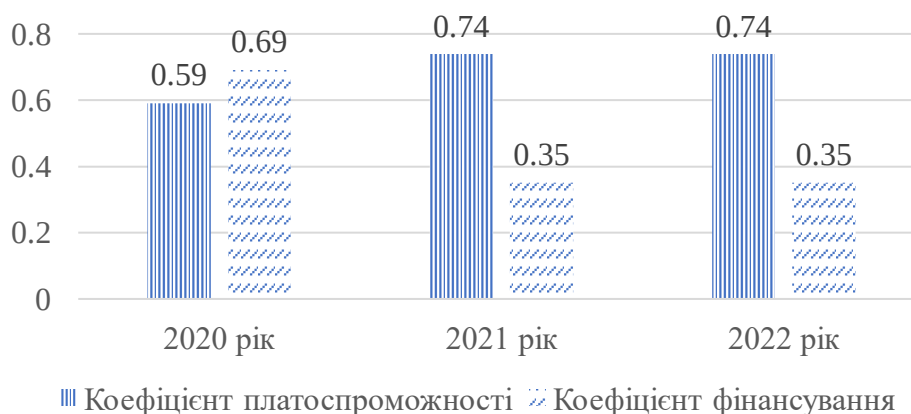

Рисунок 2.3 – Розрахункові значення коефіцієнтів платоспроможності та фінансування

**Джерело: складено та розраховано автором за даними ф. 1 «Баланс».*

Позитивним моментом є те, що значення коефіцієнта платоспроможності у 2022 році склало 0,74, а в 2020 році – 0,59, тобто характерною є ситуація, яка засвідчує збільшення з кожним роком відповідності розрахункового значення нормативу. Щодо коефіцієнта платоспроможності, відповідність нормативу досягнута, у 2022 році порівняно з 2020 роком його розрахункове значення зменшилося на 0,34.

У таблиці 2.5 узагальнені розрахункові значення коефіцієнтів забезпеченості власними оборотними коштами та маневреності власного капіталу.

Таблиця 2.5 - Розрахункові значення коефіцієнтів забезпеченості власними оборотними коштами та маневреності власного капіталу

Назви коефіцієнтів	2020 рік	2021 рік	2023 рік
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними запасами	-0,19	-1,36	-0,8
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,08	-0,2	-0,15

**Джерело: складено та розраховано автором за даними ф. 1 «Баланс».*

Дані таблиці 2.5 дають підстави стверджувати, що за жоден звітний період два коефіцієнти не відповідали нормативу, оскільки вони мали від'ємні значення.

Коефіцієнти оборотності заборгованості представлені на рисунку 2.4.

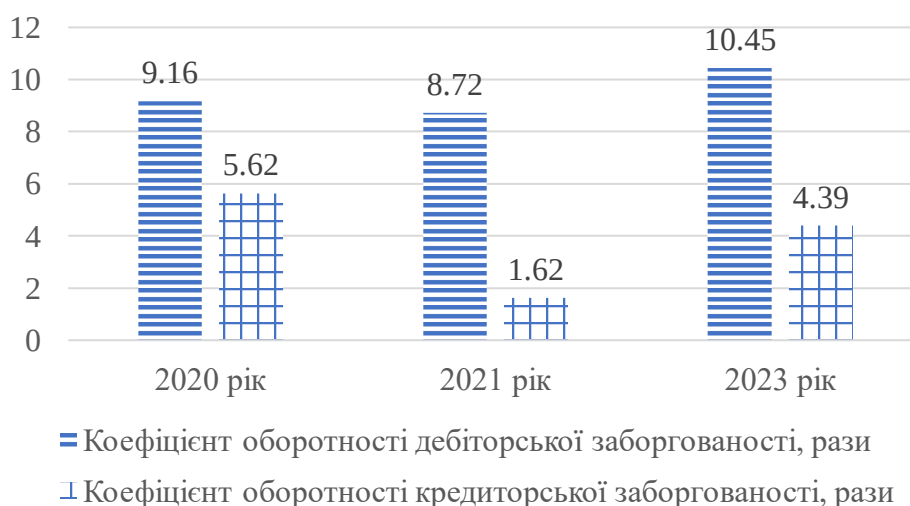

Рисунок 2.4 – Розрахункові значення коефіцієнтів оборотності дебіторської та кредиторської заборгованостей

**Джерело: розраховано автором за даними ф. 1 «Баланс» та ф. 2 «Звіт про фінансові результати».*

Порівнюючи розрахункові значення коефіцієнтів оборотності за даними 2022 року з 2020 роком, варто наголосити, що по дебіторській заборгованості спостерігається зростання на 1,31 рази, а по кредиторській – зменшення на 1,23 рази. У 2021 році дані показники істотно зменшилися.

Терміни погашення досліджуваних двох видів заборгованостей будуть проаналізовані за даними рисунку 2.5.

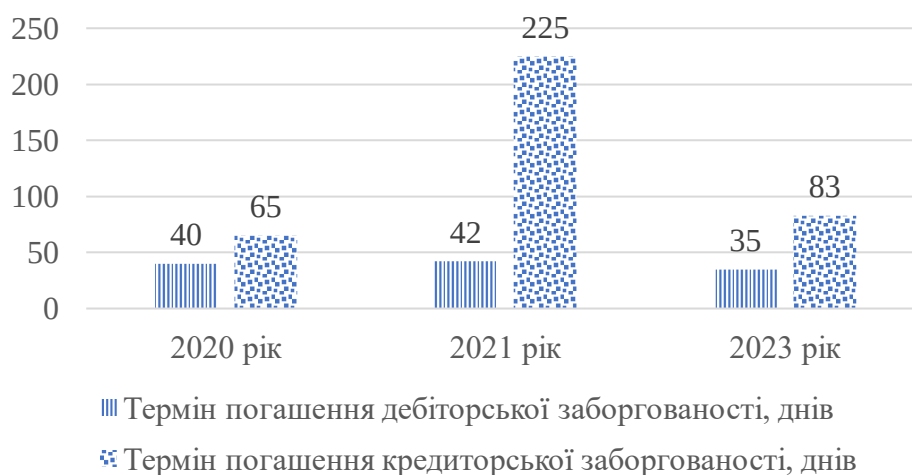

Рисунок 2.5 - Розрахункові значення показників щодо терміну погашення заборгованостей

**Джерело: розраховано автором за даними рисунку 2.4.*

Відповідно до даних рисунку 2.5, то в 2022 році порівняно з 2020 роком терміни погашення дебіторської заборгованості зменшилися на 5 днів, що є позитивним та відповідає нормативам, але по кредиторській заборгованості відбулося збільшення на 18 днів. Негативною є ситуація, яка пов'язана із максимальним зростанням кількості днів погашення кредиторської заборгованості у 2021 році (розрахункове значення склало 222 днів).

Вважаємо за потрібне проаналізувати показники рентабельності (таблиця 2.6).

Базуючись на даний таблиці 2.6 зазначимо, що у 2021 році у зв'язку з збитковою діяльністю по всім видам показників рентабельність була від'ємною (тобто рівень збитковості). Порівнюючи розрахункові значення 2022 року з 2020

роком зазначимо наступну характерну ситуацію, зокрема рентабельність щодо діяльності зменшилася на 3,41 в.п.

Таблиця 2.6 – Показники рентабельності

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення (+/-) 2022 р. від 2020 р.
Рентабельність діяльності підприємства, %	5,47	-5,36	2,06	-3,41 в.п
Рентабельність власного капіталу, %	11,32	-4,27	2,11	-9,21 в.п
Рентабельність активів, %	6,71	-3,16	1,56	-5,15 в.п

* Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності підприємства ф. 2 «Звіт про фінансові результати» та ф. 1 «Баланс».

Аналогічна ситуація характерна для аналізованого показника по власному капіталу (зменшення на 9,21 в.п.) та активам (зменшення на 5,15 в.п.).

Аналіз основних показників, що характеризують діяльність комунального підприємства дозволяє зазначити, що протягом періоду дослідження були фінансові проблеми, що особливо відчутно у 2021 році, проте у 2022 році спостерігається ситуація, яка характеризує, що суб'єкт господарювання отримав прибуток.

2.2 Практичні аспекти складання форми 2 «Звіт про фінансові результати» комунального підприємства

ТОВ «Менський комунальник» використовує сучасне програмне забезпечення для ведення обліку, яке також дозволяє формувати регламентовану звітність. «BAS : Бухгалтерія» комунальне підприємство почало на практиці застосовувати у 2023 році, до цього часу облік був не автоматизований.

Процес формування другої форми фінансової звітності обов'язково передбачає закрити період, що можливо за допомогою електронного документа «Закриття місяця (створення)», за допомогою якого можна здійснити закриття регламентних операцій (нарахувати амортизацію, розподілити ТЗВ, здійснити розрахунок собівартості наданих послуг, виконаних робіт, зафіксувати результати переоцінки вартості виробничих запасів). На рисунку 2.6 подано форму електронного документа «Закриття місяця».

← → ☆ Закриття місяця (створення) *

Провести та закрити Записати Провести Дк Друк

Номер: Дата: 31.12.2023 00:00:00

Організація: ТОВ "Менський комунальник"

Список

	БО	ПО
Нарахування амортизації	☒	☒
Нарахування амортизації ОЗ	☒	☒
Нарахування амортизації НМА	☒	☒
Переоцінка валютних коштів	☒	
Розподіл ТЗВ	☒	
Коригування фактичної вартості номенклатури	☒	
Списання витрат майбутніх періодів	☒	
Розрахунок і коригування собівартості продукції (послуг)	☒	
⊗ Регламентні операції по бухгалтерському обліку	☒	
⊗ Технологічні операції по податковому обліку		☒

Рисунок 2.6 – Екранна форма електронного документа «Закриття місяця»

**Джерело: створено автором за допомогою програми «BAS : Бухгалтерія».*

Регламентні операції, за документом «Закриття місяця», який створюється у кінці місяця, можуть бути виконані за допомогою використання як одного, так і декілька зазначених електронних документів. Результати виконання регламентних операцій у даному електронному документі забезпечують формування кореспонденцій рахунків, які користувач може переглянути. Бухгалтер самостійно не вводить кореспонденції рахунків за відповідними регламентними операціями, оскільки їх перелік подано у журналі кореспонденцій, який вмонтований у програму.

На рисунку 2.7 подано екранну форму документа «Закриття місяця» (сформовані кореспонденції рахунків).

Процес визначення фінансового результату у автоматизованому режимі є аналогічний до паперового, тобто:

1) процес формування фінансових результатів базується на дотриманні вимог НП(С)БО 1, НП(С)БО 15, НП(С)БО 16;

← → ☆ Рухи документа: Закриття місяця ДОО0-000001 від 31.12.2023 12:00:01 *

Записати і закрити Оновити

☒ Ручне коригування (дозволяє редагування рухів документа)

Бухгалтерський та податковий облік (4) Придбання податковий облік (24) Продажі податковий облік (52) Розрахунок переоцінки валютних коштів (4)

Додати

Період	Дебет	Под. облік Дт	Кредит	Под. облік Кт	Сум
31.12.2023	362	УАН	714		
	1	ZimaLeto	<...>	<...>	Пер
		DO-ZML-06-1			
		Реалізація товарів і послуг ДОО00000010 від 24...			
31.12.2023	362	УАН	714		
	2	Интервест	<...>	<...>	Пер
		Основний договір			
		Рахунок на оплату покупки ДОО00000002 від 0...			
31.12.2023	312	УАН	714		
	3	Розрахунковий (EUR) в АППБ "АВАЛЬ", м.Київ	<...>	<...>	Пер

Ще -

Рисунок 2.7 – Електронний документ «Закриття місяця» (сформовані кореспонденції рахунків)»

**Джерело: створено автором за допомогою програми «BAS : Бухгалтерія».*

- 2) моментом визнання доходів та витрат є час їх виникнення / понесення;
- 3) співставлення доходів та витрат, забезпечує процес визначення фінансового результату;

4) облік фінансових результатів базується на використанні наступних бухгалтерських рахунків / субрахунків:

- 23 «Виробництво»;
- 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»;
- 79 «Фінансові результати»;
- рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності»;
- рахунки класу 9 «Витрати діяльності».

Для того, щоб за допомогою програми «BAS : Бухгалтерія» визначити фінансовий результат діяльності комунального підприємства, необхідно, використовуючи довідник «Закриття періоду» створити електронний документ «Визначення фінансових результатів».

На рисунку 2.8 подання екранну форму електронного документа «Визначення фінансових результатів (створення)».

Рисунок 2.8 - Екранна форма електронного документа «Визначення фінансових результатів (створення)»

**Джерело: створено автором за допомогою програми «BAS : Бухгалтерія».*

У процесі створення даного документу бухгалтер зазначає останній день звітного періоду, а дату фіксує – 00:00:00. Графа «Організація» заповнюється в автоматизованому режимі, тобто зазначається назва підприємства. Також обов'язково потрібно зафіксувати відповідними позначками наступні позиції:

- на рахунок 79 здійснити закриття доходів та витрат;
- рахунок 44 використати для ідентифікації прибутку / збитку.

Відповідно, якщо за результати діяльності було отримано прибуток, буде використаний субрахунок 441, а якщо збиток – субрахунок 442.

Всі сформовані кореспонденції рахунків можна переглянути, провівши документ «Визначення фінансових результатів» (рисунок 2.9).

Дебет	Под. облік Дт	Кредит	Под. облік Кт	Сума	
702		791		145 833,33	Фінансові результати: закриття доходів
703		791		25 200,00	Фінансові результати: закриття доходів
791		704		18 750,00	Фінансові результати: закриття

Рисунок 2.9 - Екранна форма електронного документа «Визначення фінансових результатів (сформовані кореспонденції рахунків)»

**Джерело: створено автором за допомогою програми «BAS : Бухгалтерія».*

Для того, щоб переконатися, що всі господарські операції, які забезпечують формування доходів та витрат правильно, в повному обсязі відображені в обліку, та вірно сформований фінансовий результат, необхідно використати Оборотно-сальдову відомість, яка є формою стандартної звітності і акумулює дані за кожним використаним рахунком (в т.ч. рахунків, які необхідні для обліку витрат, доходів, фінансових результатів) за такими дебетом та кредитом за такими позиціями: сальдо на початок, обороти за період, сальдо на кінець.

Інтерпретувати інформацію щодо правильності визначення фінансового результату за оборотно-сальдовою відомістю потрібно наступним чином:

- 1) документ «Визначення фінансових результатів» сформовано вірно, якщо у оборотно-сальдовій відомості закриті рахунки 7 та 9 класів;
- 2) оборотно-сальдова відомість по рахунку 44 – показує, що отримало підприємство (прибуток чи збиток).

Програми «BAS : Бухгалтерія» дозволяє провести експрес-перевірку. Для цього необхідно, використати розділ «Бухгалтерський облік» та за допомогою дій «Операції» → «Експрес-перевірка» здійснити перевірку. Дана функція дозволяє перевірити як правильність ведення бухгалтерського обліку, так і дотримання норм облікової політики, а також забезпечує інформування користувача про реальні помилки та визначення ділянок обліку, які ймовірно можуть мати помилки і які потрібно перевірити.

Після проведення зазначених операцій, необхідно сформувати регламентований звіт – форму 2 «Звіт про фінансові результати». Для цього необхідно, використовуючи налаштування «Регламентовані звіти вбудовані» (рисунок 2.10).

Використовуючи даний блок звітності, необхідно створити потрібну форму звітності. Відповідно до тематики дослідження, використовуючи групу «Фінансова звітність» необхідно обрати вид регламентованого звіту (форма 2 «Звіт про фінансові результати») та натиснути кнопку «Створити звіт». На рисунку 2.11 подано стартову форму Звіту про фінансові результати, яку потрібно обов'язково заповнити.

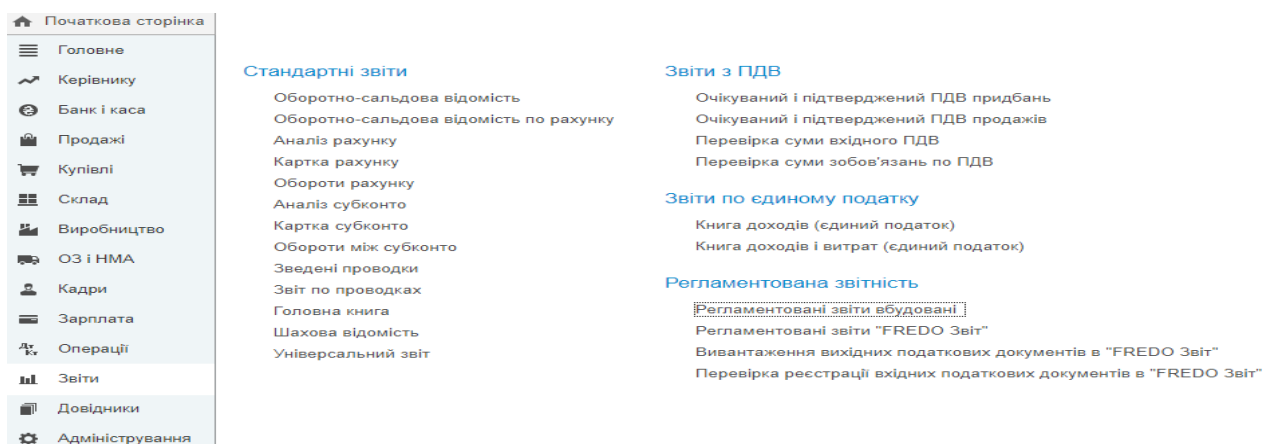

Рисунок 2.10 – Екранна форма розміщення «Регламентованих звітів вбудованих» у програмі «BAS : Бухгалтерія»

**Джерело: створено автором за допомогою програми «BAS : Бухгалтерія».*

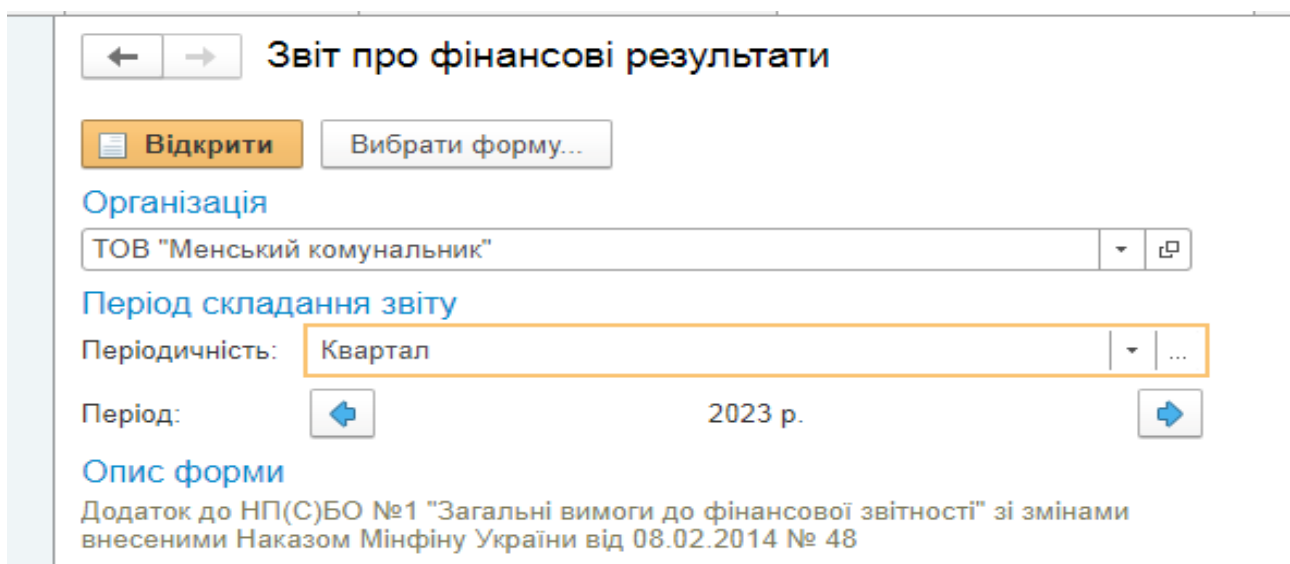

Рисунок 2.11 – Екранна форма стартової форми Звіту про фінансові результати

**Джерело: створено автором за допомогою програми «BAS : Бухгалтерія».*

Після створення стартової форми необхідно заповнити реквізити:

- **періодичність** - зафіксувати періодичність створення регламентованого звіту (квартал, рік); у програмі є стрілки, які дозволяють прокрутити вліво і вправо та обрати потрібний звітний період, за який потрібно створити форму регламентованої звітності;

- «відкрити» - дозволяє відкрити створену форму регламентованої звітності, тобто Звіт про фінансові результати.

На рисунку 2.12 подано екранну форму регламентованого звіту – «Звіт про фінансові результати».

Рисунок 2.12 - Екранна форма регламентованого звіту – «Звіт про фінансові результати»

**Джерело: створено автором за допомогою програми «BAS : Бухгалтерія».*

Звіт заповнюється автоматично, але для цього потрібно натиснути кнопку «Заповнити», а також зберегти його. Дана форма звітності має певні особливості, які виражаються тим, що графі форми мають різне забарвлення, а саме:

- біле забарвлення означає, що інформацію, яка зафіксована не можна змінити;
- темно-зелене забарвлення означає, що інформацію, яка зафіксована змінити не можна, але вона є підсумковою;
- жовте забарвлення засвідчує, що комірку можна заповнити у ручному режимі;
- світло зелене забарвлення свідчить про те, що комірку заповнюються автоматично, але користувач може їх відкоригувати.

Зазвичай бухгалтер ТОВ «Менський комунальний» здійснює перевірку даної форми звітності щодо правильності узагальнення за відповідними рядками

інформації. Процес перевірки забезпечує кнопка «Розшифрувати», натискання якої здійснює розшифрування рядків Звіту про фінансові результати. Тобто, натискання кнопки «Розшифрувати» забезпечує доступ до «Аналізу рахунку», відповідно інформація у даній регламентованій звітності по рядку фіксується у розрізі рахунку бухгалтерського обліку, тому бухгалтер може детально перевірити дані за кожним рахунком початкове сальдо, обороти та кінцеве сальдо.

Такий формат створення звіту є зручним, оскільки забезпечуються наступні переваги:

- оперативний режим створення звітності;
- можливість проведення експрес-перевірки правильності визначення фінансового результату;
- можливість перевірки кожної статті / рядку форми 2 «Звіт про фінансові результати»;
- звіт можна роздрукувати;
- звіт можна підписати електронним цифровим підписом;
- наявна можливість часткового редагування звіту у ручному режимі;
- можливість перевірки даних з регламентованої звітності з даними стандартної звітності в автоматизованому режимі;
- звіт можна архівувати разом з іншою інформацією бухгалтерського обліку;
- всі облікові дані, які пов'язані з доходами та витратами, які визначають фінансовий результат, можна резервно скопіювати;
- дані бухгалтерського обліку (в т.ч. по облік доходів, витрат та фінансових результатів) можна захистити від шахрайства за допомогою команди «Групи доступу», яку потрібно зафіксувати на початковому етапі роботи з програмою, використовуючи «Налаштування входу» користувачів та обравши потрібний профіль груп доступу: адміністратор, бухгалтер, головний бухгалтер, інші користувачі.

Таким чином, програма «BAS : Бухгалтерія» є зручною для ведення обліку доходів, витрат, фінансових результатів та створенні регламентованої звітності, яка акумулюватиме дані по зазначених вище показникам.

2.3 Напрями удосконалення організації обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності комунального підприємства

Пріоритет удосконалення обліку показників, що формують фінансовий результат доцільно обґрунтувати за наступними напрямками:

- 1) удосконалення облікової політики в частині доходів, витрат та складання форми 2 «Звіт про фінансові результати»;
- 2) рекомендацій щодо поглиблення аналітики інформації про доходи, витрати та фінансові результати у фінансовій звітності;
- 3) ідентифікацію об'єктів обліку доходів, витрат, а також фінансових результатів комунальних підприємств.

По-першому напрямку відмітимо, що в ТОВ «Менський комунальник» облікова політика є, але її структуру доцільно удосконалити, оскільки оцінюючи її зміст можна оцінити як анотацію законодавчо-нормативних вимог. Тому вважаємо, запропонувати наступні напрями удосконалення облікової політики в частині доходів, витрат та фінансових результатів (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7 - Напрями удосконалення облікової політики в частині доходів, витрат та фінансових результатів

Елемент облікової політики	Обґрунтування
1	2
Методика визнання, облікове відображення доходів	Відповідно до норм НП(С)БО 15 «Дохід». Застосування принципу нарахування, тобто відображати в обліку та звітності доходи у момент виникнення.
Методика визнання, облікове відображення витрат	Відповідно до норм НП(С)БО 16 «Витрати». Застосування принципу нарахування, тобто відображати в обліку та звітності витрати у момент виникнення.
Методика та форма звітності для витрат, доходів та фінансових результатів	Використання форми 2 «Звіт про фінансові результати» відповідно до вимог НП(С)БО 1. Заповнення форми 2 здійснювати відповідно до вимог Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності

Продовження таблиці 2.7

1	2
Метод обліку витрат на калькулювання собівартості та виробництво	Попередільний
Розподіл загальновиробничих витрат	Загальновиробничі витрати (змінні та постійні) розподіляються пропорційно заробітної плати працівників за відповідними видами діяльності між всіма видами діяльності. Розподіл має проводитися за наступними видами діяльності: 1) водопостачання, водовідведення; 2) інші. Розподіл змінних та постійних витрат повинен здійснюватися між видами діяльності, пов'язаних, як з централізованим водопостачанням, так і з централізованим водовідведенням пропорційно прямим витратам за зазначеними вище видами витрат відповідно до факту. Розподіл адміністративних витрат, витрат на збут здійснюється між видами діяльності пропорційно заробітної плати основних працівників за основними видами діяльності. Адміністративні витрати та витрати на збут здійснюється в частині ліцензованих видів діяльності, а розподіл їх здійснюється по факту за видами діяльності (водопостачання та водовідведення централізоване) пропорційно виробничій собівартості з урахуванням видів діяльності
Коефіцієнт розподілу витрат	За фактом минулого року для таких витрат: загальновиробничі, адміністративні, на запасні частини, оренду, збут

**Джерело: складено автором.*

По-друге, доцільно поглибити аналітику про доходи, витрати та фінансові результати у фінансовій звітності. У контексті даних рекомендацій вважаємо за доцільне запропонувати використання повного пакета форм фінансової звітності, включаючи форму 5 «Примітки до річної фінансової звітності», функціональне призначення якої буде спрямоване на посилення аналітики основних показників, які відображені, наприклад, у формі 2 «Звіт про фінансові результати».

Імплементуючи у практичну діяльність даних пропозицій вважаємо за доцільне наголосити, що інформацію про доходи та витрати відображати не тільки з урахуванням норм НП(С)БО 15 та НП(С)БО 16, але й за основу врахувати пропозиції науковців, які досліджуючи питання обліку у комунальних підприємствах, надають пропозиції щодо підвищення рівня аналітичності

інформації про доходи та витрати в контексті формування показників, які формують фінансовий результат.

До прикладу, Соколенко Л.Ф. надає наступні пропозиції щодо розкриття інформації про доходи та витрати у формі 5 (приміток) до річної фінансової звітності із забезпеченням кореляції з відповідними НП(С)БО, що наочно візуалізовано на рисунку 2.13.

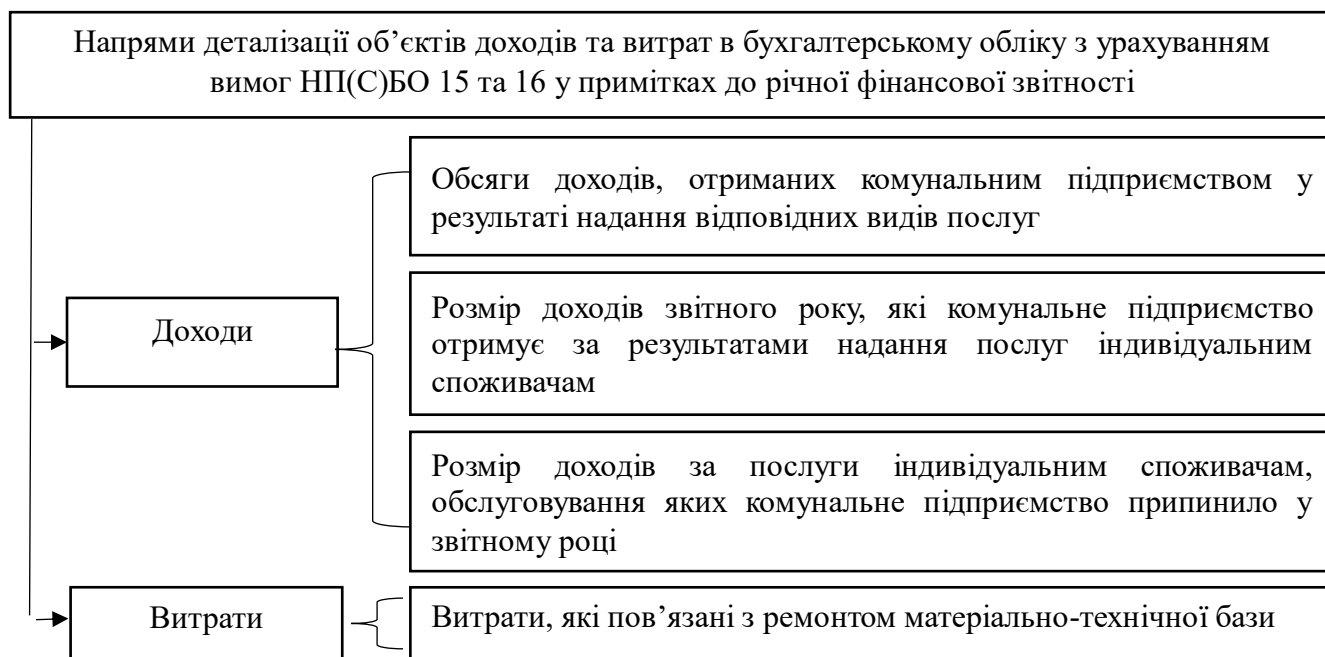

Рисунок 2.13 - Напрями деталізації об'єктів доходів та витрат в бухгалтерському обліку з урахуванням вимог НП(С)БО 15 та 16 у примітках до річної фінансової звітності

**Джерело: складено автором за матеріалами [25].*

У таблиці 2.8 пропозиції щодо конкретизації інформації про доходи та витрати комунального підприємства у Примітках до річної фінансової звітності з урахуванням діючих статей форми 2 «Звіт про фінансові результати»

Аналіз досліджень в контексті удосконалення обліку витрат та доходів комунального підприємства не можна осторонь залишитися від пропозиції, яка спрямована підвищення рівня аналітики досліджуваних складових фінансових ресурсів в розрізі бізнес-процесів. Тобто, керуючою ідеєю є те, що бізнес-процеси у розрізі груп витрат та доходів дозволяють визначити вплив як на фінансові результати, так і на рентабельність комунального підприємства.

Таблиця 2.8 - Пропозиції щодо конкретизації інформації про доходи та витрати комунального підприємства у Примітках до річної фінансової звітності з урахуванням діючих статей форми 2 «Звіт про фінансові результати»

Показник	Доходи	Витрати
Інші операційні доходи та витрати		
Операційна оренда за активи	Доходи, які отримані за результатами здачі активів в оренду (наприклад, основні засоби, які не є складовою МТБ)	Витрати, які виникли за результатами взяття в оренду активів, які є складовою МТБ комунального підприємства
Реалізація інших складових оборотних активів	Доходи, які отримані у результаті продажу активів, які не є складовою МТБ комунального підприємства	Витрати, які пов'язані як з утриманням, так і з реалізацією відповідних активів комунального підприємства
Інші операційні доходи та витрати	Інші доходи комунального підприємства операційної діяльності	Інші витрати, які виникають за результатами здійснення комунальним підприємством операційної діяльності
Інші доходи і витрати		
Результат оцінки корисності	Дохід, який отриманий за результатами відновлення корисності активів, які є складовою МТБ комунального підприємства	Витрати, які виникли в результаті зменшення корисності активів, які є складовою МТБ комунального підприємства
Активи, одержані безоплатно	За результатами використання активів, отриманих безоплатно, які є складовою МТБ, відображається сума доходу	
Списання необоротних активів	За результатами списання необоротних активів внаслідок ліквідації, комунальне підприємство отримало дохід	За результатами ліквідації необоротних активів комунальне підприємство отримало дохід в вигляді залишкової вартості ліквідаційного активу
Інші доходи і витрати	Деталізація інших доходів, які отримані за результатами господарської діяльності комунального підприємства	Деталізація інших витрат, які отримані за результатами господарської діяльності комунального підприємства

**Джерело: складено автором за матеріалами [25].*

У таблиці 2.9 узагальнені об'єкти бухгалтерського обліку в частині доходів, витрат, фінансових результатів за бізнес-процесами комунального підприємства.

Таблиця 2.9 - Об'єкти бухгалтерського обліку в частині доходів, витрат, фінансових результатів за бізнес-процесами комунального підприємства

Об'єкти бухгалтерського обліку	Операційні бізнес-процеси пов'язані із				Адміністративні бізнес-процеси, пов'язані із	
	підтримкою розвитку, функціонування МТБ	роботою з постачальниками та підрядниками	наданням послуг	супроводом фінансових операцій	адміністрування діяльності	фінансуванню діяльності
Чистий дохід від реалізації....			+	+		
Собівартість реалізованої продукції...			+	+		
Інші операційні доходи	+	+	+	+	+	+
Адміністративні витрати	+	+	+	+	+	+
Витрати на збут			+	+		
Інші операційні витрати	+	+	+	+	+	+
Дохід від участі в капіталі						+
Інші фінансові доходи						+
Інші доходи						+
Фінансові витрати						+
Втрати від участі в капіталі						+
Інші витрати						+

*Джерело: складено автором за матеріалами [25].

Поданий у даному пункті підхід щодо ідентифікації напрямів підвищення аналітики при використанні у практичному аспекті дозволить на належному рівні організувати та вести облік фінансових результатів комунального підприємства. Відповідно, пропозиції доцільно вважати актуальними, своєчасними та необхідними для діяльності досліджуваного комунального підприємства.

РОЗДІЛ 3

КОНТРОЛЬ ЗА ФОРМУВАННЯМ ПОКАЗНИКІВ ФОРМИ 2 «ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ» КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Організаційно-методичні аспекти аудиторського контролю за формуванням показників форми 2 «Звіт про фінансові результати»

Аудит фінансових результатів комунального підприємства завжди є актуальним процесом. Комунальні підприємства, як правило, функціонують за рахунок публічних коштів або забезпечують надання послуг, тому дуже важливо мати впевненість у їхній фінансовій стійкості та ефективності. Аудит допомагає перевірити достовірність фінансової звітності, виявити можливі недоліки та ризики, а також забезпечити внутрішню та зовнішню перевірку діяльності підприємства. Тому, враховуючи значення аудиту для комунальних підприємств, його актуальність завжди залишатиметься високою.

Аудит фінансових результатів комунального підприємства необхідний з кількох причин. По-перше, він допомагає забезпечити достовірність та надійність фінансової звітності підприємства. Це означає, що аудитори перевіряють, чи правильно відображені фінансові операції та подана інформація в звітах. По-друге, аудит фінансових результатів комунального підприємства допомагає виявити порушення фінансових процедур та систем управління. Це може включати виявлення шахрайських дій, корупції або недостатньо ефективного використання ресурсів. Крім того, аудит дозволяє оцінити стан фінансової діяльності підприємства, його рентабельність, ділову активність та ефективність. За результатами аудиту можуть бути надані рекомендації з покращення фінансового управління та оптимізації ділових процесів. Отже, аудит фінансових результатів комунального підприємства є необхідним для забезпечення прозорості, відповідності законодавству та покращення загальної ефективності його діяльності.

Варто зазначити, що мета аудиту, який спрямований на перевірку правильності показників форми 2 «Звіт про фінансові результати», має бути спрямована на перевірку надійності, достовірності, арифметичну правильність та адекватність показників досліджуваної форми звітності.

Відповідно до мети, основні завдання аудиту доцільно розглядати за наступними напрямками, що деталізовано у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Характеристика завдань аудиту правильності формування показників форми 2 «Звіт про фінансові результати»

Завдання	Характеристика
1	2
Оцінка системи внутрішнього контролю	Оцінка ефективності та результативності діяльності служби внутрішнього контролю, своєчасність ідентифікація внутрішніми контролерами латентних ризиків, оцінка впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на результати діяльності комунального підприємства
Перевірка достовірності даних форми 2 «Звіт про фінансові результати»	1. Аналіз статей даної форми звітності. 2. Перевірка правильності акумулювання інформації на рахунках бухгалтерського обліку. 3. Взаємоузгодженість показників стандартних звітів з формою 2. 4. Перевірка інформації, зафіксованої в первинній документації.
Арифметична перевірка	1. Перевірка правильності визначення валового прибутку. 2. Перевірка правильності визначення суми доходів. 3. Перевірка правильності обчислення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). 4. Перевірка правильності визначення витрат. 5. Перевірка правильності визначення податку на прибуток. 6. Перевірка правильності визначення чистого прибутку.
Перевірка дотримання комунальним підприємством вимог законодавчо-нормативних документів	Перевірити дотримання комунальним підприємством наступним законодавчо-нормативних документів в процесі організації обліку та здійсненні фінансово-господарської діяльності: 1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні; 2. Податковий кодекс України; 3. НП(С)БО 1; 4. НП(С)БО 15; 5. НП(С)БО 16.
Оцінка рентабельності	Розрахунок наступних показників: • рентабельність активів; • рентабельність власного капіталу; • рентабельність діяльності.
Оцінка ділової активності	Розрахунок показників ділової активності: • коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості; • коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості; • термін погашення дебіторської заборгованості; • термін погашення кредиторської заборгованості.

Продовження таблиці 3.1

1	2
Проведення взаємоузгодженості показників з різними формами регламентної звітності	Перевірити статті форми 2 річної фінансової звітності з відповідними статтями форми 3, 4, 5, 6.
Оцінка ризику банкрутства	Застосування даних фінансової звітності для проведення економіко-математичного моделювання за допомогою дискримінантних моделей, спрямованих на визначення ризику банкрутства.
Оцінка фінансових ризиків	Результати оцінки системи внутрішнього дозволяють аудитору прийняти та ідентифікувати ризики (в т.ч. латентні), які впливають на доходи та фінансові результати комунального підприємства.
Дотримання порядку розподілу прибутку, а також покриття витрат з урахуванням норм Статуту комунального підприємства	1. Перевірка щоквартальної виплати чистого прибутку учасникам ТОВ. 2. Створення резервного капіталу (розмір – мінімум 25 % від чистого прибутку). 3. Використання резервного капіталу як на покриття витрат, так і на відшкодування збитків.
Надання рекомендацій	За результатами виконання завдань за зазначеними вище напрямками, ідентифікувати пріоритетні рекомендації, які у процесі подання Звіту аудитора, будуть доведені до замовника аудиторської перевірки

**Джерело: складено автором.*

Реалізація зазначених завдань, може бути успішно виконана, якщо аудитор застосує потужний методичний інструментарій. Відповідно, аудит фінансових результатів повинен базуватися на використанні наступних методах дослідження та аналізу:

- горизонтальний аналіз, який дозволяє здійснити порівняння статей фінансової звітності за звітний рік з відповідними показниками попереднього періоду та встановити характерні тенденції;
- коефіцієнтний аналіз – розрахунок як показників рентабельності, так і ділової активності;
- порівняльний аналіз – здійснення порівняння ключових результативних показників, які визначають фінансовий результат з аналогічними показниками за аналогічні звітні періоди, з показниками інших підприємств; з нормативним значенням;

- дискримінантний аналіз забезпечує здійснити за допомогою багатофакторних моделей, оцінку ризику банкрутства підприємства;
- SWOT-аналіз дозволяє оцінити сильні та слабкі сторони, виклики та загрози, які має комунальне підприємство та які здійснюють вплив на результативні показники;
- експертне опитування - дослідження можна проводити через опитування фахівців у галузі комунального підприємництва, що дозволить отримати велику кількість інформації та знань про фінансові результати та знайти шляхи їх вдосконалення.

Інформаційний базис для реалізації контрольних процедур повинні сформувати наступні джерела даних:

1) внутрішні регламентні документи, які узагальнюють норми щодо організації обліку доходів, витрат та фінансових результатів:

- облікова політика;
- статут;
- протоколи загальних зборів учасників ТОВ «Менський комунальник»;
- робочий план рахунків;
- внутрішні розпорядження, накази керівника товариства;

2) первинні документи:

• документи бухгалтерського обліку, інформація яких підтверджує господарські операції, які в практичній діяльності сприяли утворенню доходів, витрат та визначали фінансовий результат;

3) стандартні звіти:

• оборотно-сальдова відомість по рахунку 23, 44, 78 та 7 і 9 класам рахунків;

- картка по рахунку 23, 44, 78 та 7 і 9 класам рахунків;
- аналіз по рахунку 23, 44, 78 та 7 і 9 класам рахунків та ін.;

4) фінансова звітність:

- форма 1 «Баланс»;

- форма 2 «Звіт про фінансові результати»;
- 5) податкова звітність:
 - податкова декларація з податку на прибуток;
- 6) нефінансова звітність:
 - звіт з управління.

У таблиці 3.2 деталізована інформація з урахуванням наявних статей форми 2 «Звіт про фінансові результати» досліджуваного комунального підприємства перелік первинних документів, які формують інформаційний базис для аудиту фінансових результатів.

Таблиця 3.2 - Перелік первинних документів у розрізі статей форми 2 «Звіт про фінансові результати ТОВ «Менський комунальник», які формують інформаційний базис для аудиту фінансових результатів

Код рядка	Первинні документи
2000	Договори надання послуг, накладні, акти виконаних робіт, рахунки фактури, рахунок на оплату, податкові накладні, прибутковий касовий ордер, платіжна інструкція
2120	Договори надання послуг, накладні, платіжні інструкції, рахунок на оплату, виписки банків, податкові накладні
2240	Накладні, накладні на вибуття основних засобів, бухгалтерські довідки, податкові накладні
2050	Накладні, податкові накладні, акти
2180	Розрахунково-платіжні відомості, накладні, табель обліку робочого часу, дорожні листи, виписки банку, лімітно-забірні картки, акти про оцінку, рахунки
2270	Акти на списання основних засобів, виписки банку, накладні, довідки бухгалтерії, акти уцінки
2290	Розрахунок
2350	Довідка бухгалтерії, розрахунок

**Джерело: складено автором.*

Наступний етап дослідження буде пов'язаний з ідентифікацією напрямів аудиторських процедур в частині:

1) витрат комунального підприємства:

- обґрунтування переліку витрат та собівартості наданих послуг;
- перевірка наявності договорів та своєчасності їх укладання, а також визначення обґрунтованості цін та вартості на надані послуги;

- перевірка відповідності облікової політики щодо витрат та відповідності з нормами законодавчо-нормативних документів;
- оцінка результативності внутрішнього моніторингу, який спрямований на оцінку достовірності та законності витрат;
- здійснення контрольних дій, спрямованих на підтвердження господарських операцій, які сприяли виникненню відповідних видів витрат;
- перевірка методики здійснення розподілу загальновиробничих витрат та її корелювання з нормами облікової політики;
- перевірка взаємоузгодженості інформації, яка характеризує витрати з відповідними показниками, які зафіксовані у різних видах документації з бухгалтерського обліку ;
- ідентифікація способів мінімізації витрат, які виникають у процесі здійснення комунальним підприємством фінансово-господарської діяльності;

2) доходи комунального підприємства:

- перевірка правильності визнання доходів;
- оцінка обґрунтованості положень облікової політики в частині обліку доходів та її відповідність вимогам законодавчо-нормативних вимог;
- оцінка правильності визнання доходів в залежності від виду діяльності комунального підприємства;
- перевірка реальності господарських операцій, які пов'язані з виникненням доходів;
- перевірка правильності застосування механізму розподілу прибутку та його корелювання з нормами та вимогами, які зафіксовані у Статуті комунального підприємства;

- ідентифікація способів, які можуть забезпечити збільшенню доходів;

3) фінансові результати комунального підприємства:

- співставлення даних стандартних звітів з даними регламентованої звітності;

- співставлення даних, які акумулюються у регістрах аналітичного обліку щодо рахунку 79 з відповідними даними за аналогічним рахунком у регістрах синтетичного обліку;

- перевірка положень облікової політики на відповідність корелювання з вимогами нормативних документів в частині нарахування амортизації, проведення оцінки активів, а також перевірка їх дотримання на практиці відносно формування фінансового результату;

- перевірка правильності розрахунку податку на прибуток;

- перевірка правильності складання декларації з податку на прибуток;

- здійснення аналізу фінансових результатів у динаміці;

4) форми 2 «Звіт про фінансові результати» як складової фінансової звітності:

- перевірка правильності заповнення загальних реквізитів форми 2;

- співставлення інформації, зафіксованої в формі 2 з відповідними формами стандартних звітів по рахунках обліку 7 та 9 класів;

- проведення взаємоузгодженості показників форми з іншими формами регламентних звітів;

- перевірка відповідності положень облікової політики щодо фінансових результатів вимогам нормативних документів, а також встановлення їх дотримання з практичної позиції при складанні форми 2;

- здійснення оцінки, спрямованої на дотримання принципу функціонування на безперервній основі;

- перевірка корелювання інформації форми 2 з відповідною податковою звітністю;

- здійснення логічної перевірки, спрямованої на аналіз статей форми 2;

- перевірка правильності перенесення до форми 2 даних за відповідними показниками за попередній період;

- перевірка своєчасності подання декларації з податку на прибуток до Державної податкової служби.

У процесі аудиту фінансових результатів аудитор доцільно перевіряючи рахунки фінансових результатів доцільно застосовувати класифікацію рахунків, яка подана на рисунку 3.1, що спрямована на посилення рівня аналітики та використання якої на практиці дозволить провести реалістичну оцінку правильності визначення фінансового результату.

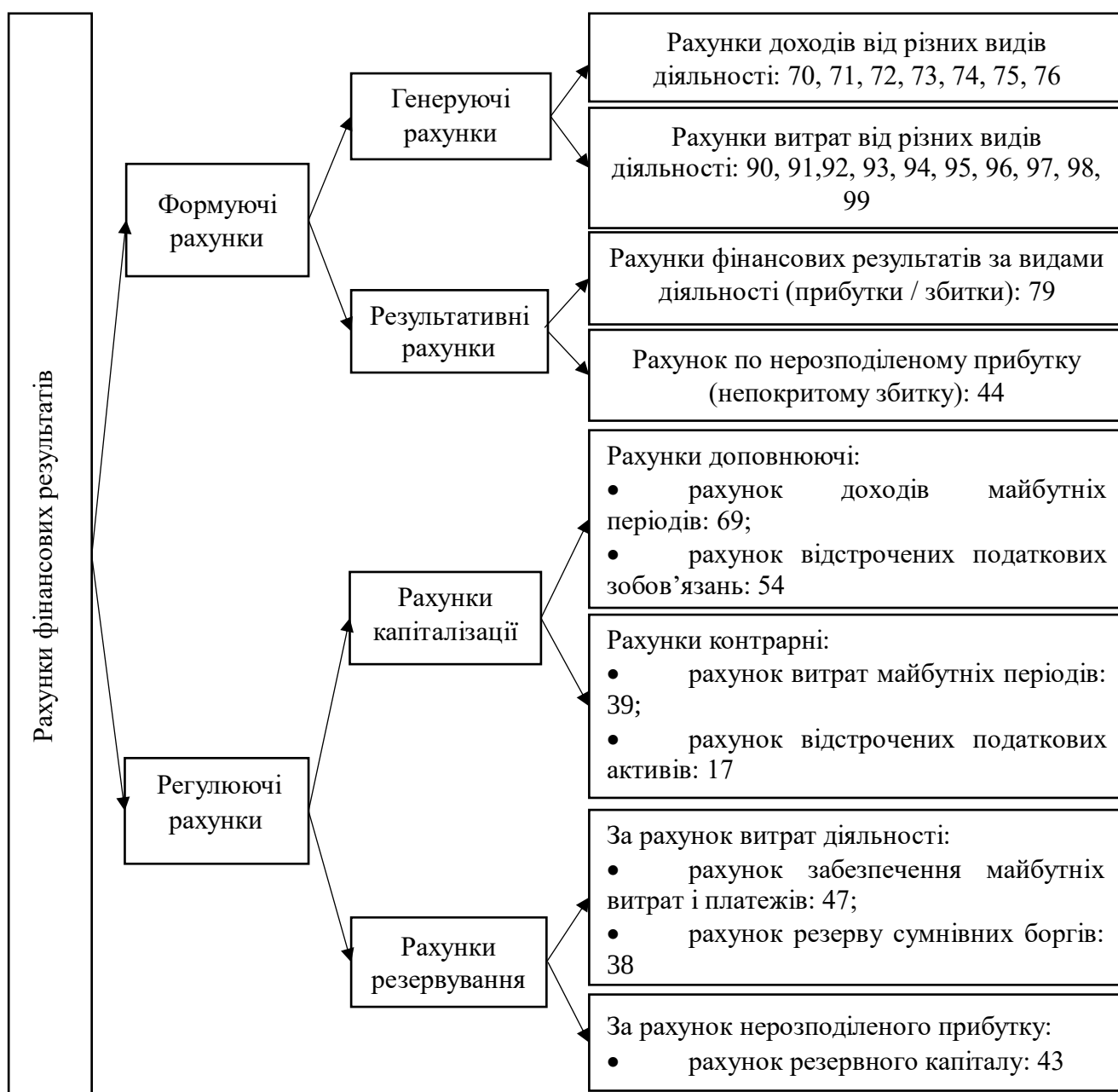

Рисунок 3.1 - Класифікацію рахунків, яка спрямована на посилення рівня аналітики для реалістичної оцінки правильності визначення фінансового результату

**Джерело: складено автором за матеріалами [14].*

У таблиці подана інформація щодо здійснення перевірки правильності формування статей форми 2 «Звіт про фінансові результати» з врахуванням показників, які узагальнені у досліджуваній формі комунального підприємства.

Таблиця 3.3 - Перевірка правильності формування статей форми 2 «Звіт про фінансові результати»

Стаття форми 2 «Звіт про фінансові результати»	Методика заповнення статті
Рядок 2000 «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)»	Здійснюючи перевірку даної статті аудитор повинен пересвідчитися, що інформацією для заповнення є дані, які пов'язані із оборотами за Дт 701, 702, 703 (обороты не враховують за Дт 704) із Кт 79
Рядок 2120 «Інші операційні доходи»	Аудитору потрібно перевірити обороти за Кт 71
Рядок 2240 «Інші доходи»	Аудитору потрібно перевірити обороти за Дт 74 Кт 793
Рядок 2050 «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)»	Аудитору потрібно перевірити обороти за Дт 901, 902, 903
Рядок 2180 «Інші операційні витрати»	Аудитору потрібно перевірити обороти за Дт 94
Рядок 2270 «Інші витрати»	Аудитору потрібно перевірити обороти за Дт 793 з Кт 97
Рядок 2290 «Фінансовий результат до оподаткування»	Аудитору потрібно перевірити правильність арифметичних обчислень (ряд. 2000 + ряд. 2120 + ряд.2240 – ряд. 2050 - ряд. 2180 – ряд. 2270)
Рядок 2300 «Податок на прибуток»	Аудитору необхідно перевірити правильність розрахунку суми податку на прибуток з урахуванням вимог ПКУ
Рядок 2350 «Чистий прибуток (збиток)»	Аудитору потрібно перевірити правильність арифметичних розрахунків: ряд. 2290 – ряд. 2300

**Джерело: складено автором.*

У процесі аудиту потрібно акцент зробити на перевірці шахрайства.

Способами здійснення шахрайства є :

- маніпулювання;
- фальсифікація;
- зміна облікових записів;
- перекручення подій, господарських операцій;
- неправильне застосування облікових принципів.

Актуальними для ідентифікації способів здійснення (наслідків) у процесі аудиту є методи ідентифікації шахрайських дій:

- ідентифікація фіктивних проводок;
- встановлення неправильних коригувань облікових даних;
- виявлення пропусків облікової інформації;
- ідентифікація фактів приховування господарських операцій.

Аудит фінансових результатів комунального підприємства необхідний з кількох причин.

По-перше, він допомагає забезпечити достовірність та надійність фінансової звітності підприємства. Це означає, що аудитори перевіряють, чи правильно відображені фінансові операції і подана інформація в звітах.

По-друге, аудит фінансових результатів комунального підприємства допомагає виявити порушення фінансових процедур та систем управління. Це може включати виявлення шахрайських дій, корупції або недостатньо ефективного використання ресурсів. Крім того, аудит дозволяє оцінити стан фінансової діяльності підприємства, його рентабельність, ефективність та ділову активність. В результаті аудиту можуть бути надані рекомендації з покращення фінансового управління та оптимізації ділових процесів. Аудит фінансових результатів комунального підприємства є необхідним для забезпечення прозорості, відповідності законодавству та покращення загальної ефективності його діяльності.

Аудит фінансових результатів є найбільш трудомістким напрямом аудиту фінансової звітності, оскільки зацікавленість у результативних показниках виникає у різних груп стейкхолдерів. Відповідно, аудиторська перевірка повинна бути ретельно спланована, кожен етап аудиту потрібно чітко обґрунтувати, визначити актуальні для імплементації процедури аудиту. Процес формування робочої документації повинен супроводжувати всі етапи (крім заключного) аудиторської перевірки та включати результати виконання завдань з аудиту, які сформулюють доказовий базис, що стане підставою для обґрунтування аудиторської думки у підсумковій документації – Звіті аудитора.

3.2 Особливості оцінки внутрішнього контролю в процесі аудиту форми 2 «Звіт про фінансові результати»

Проводячи аудит фінансової звітності (у т.ч. форми 2 «Звіт про фінансові результати») аудитори зобов'язані до моменту планування перевірки отримати розуміння суб'єкта господарювання, що включає також оцінку системи внутрішнього контролю. Перш ніж обґрунтовувати особливості оцінки внутрішнього контролю в процесі аудиту досліджуваної форми звітності, виокремимо ключові особливості організації даного контрольного процесу на підприємстві.

Внутрішній контроль фінансових результатів комунального підприємства є необхідним для забезпечення ефективного функціонування та дотримання фінансової дисципліни. Такий контроль має декілька важливих аспектів:

- внутрішній контроль допомагає виявити та запобігти фінансовим злочинам, оскільки допомагає ідентифікувати можливі загрози фінансовим ресурсам підприємства, такі як шахрайство, використання коштів не за призначенням тощо, відповідно, виявлення таких порушень ранньою стадією дозволяє уникнути фінансових втрат;
- внутрішній контроль допомагає здійснити оптимізацію внутрішніх процесів та забезпечити ефективне використання ресурсів, оскільки шляхом встановлення системи внутрішнього контролю можна ідентифікувати недоліки у фінансових процесах та виробити ефективніші методи керування фінансовими ресурсами, що сприятиме підвищенню продуктивності та зменшенню затрат;
- внутрішній контроль забезпечує контроль за виконанням нормативних вимог та законодавства, тобто імплементація контрольних процедур допомагає переконатися, що комунальне підприємство виконує всі необхідні нормативні вимоги та вимоги законодавства; це може включати дотримання податкового законодавства, звітності перед органами державної влади тощо;

- внутрішній контроль забезпечує достовірність фінансової інформації, допомагає забезпечити правильність даних, що подаються як для внутрішніх, так і зовнішніх користувачів;

- забезпечує збереження репутації та довіри, оскільки ефективна система внутрішнього контролю сприяє зміцненню довіри і репутації комунального підприємства у внутрішніх та зовнішніх зацікавлених сторін.

Особливості внутрішнього контролю дозволяють ідентифікувати такі основні завдання в частині фінансових результатів та складових компонент, які забезпечують їх формування:

- перевірка законності та відповідності відображення у бухгалтерському обліку доходів, витрат та фінансових результатів;
- встановлення правильності визначення фінансового результату;
- ідентифікація фактів, які здійснюють вплив як на формування доходів, витрат, так і фінансових результатів;
- формування достовірної бази для проведення аналізу фінансових результатів.

Внутрішній контроль повинен виконувати контрольні процедури, які базуються на використанні таких методичних прийомів:

- обстеження об'єктів комунального підприємства;
- арифметична перевірка в частині доходів, витрат та фінансових результатів;
- зустрічна перевірка витрат та доходів;
- групування (недоліків, зауважень та рекомендацій) та ін.

Здійснюючи перевірку доходів внутрішні контролери повинні:

- перевірити чи дотримуються умови визнання доходів, які представлені в обліковій політиці;
- перевірити реальність здійснення угод, господарських операцій, які сприяють виникнення чистого доходу від реалізації;
- провести контрольні процедури, які дозволять отримати достовірну вартісну оцінку доходів.

Ключовими напрямками внутрішнього контролю витрат є:

- ідентифікація об'єктів, напрямів контрольних процедур щодо витрат;
- оцінка витрат за видами діяльності;
- посилений контроль за витратами, які у динаміці мають тенденцію до зростання;
- сформувати достовірну інформаційну базу для проведення аналізу витрат.

Відносно внутрішнього контролю фінансових результатів, то основні його завдання мають зводитися до наступного:

- підтвердити, що обраний комунальним підприємством метод калькулювання є обґрунтованим;
- перевірити, дотримання підприємством обраного методу калькулювання, про що зафіксовано в обліковій політиці;
- здійснити перевірку правильності розподілу непрямих витрат;
- перевірити правильність формування кореспонденцій рахунків, пов'язаної з фінансовими результатами;
- перевірити правильність визначення фінансового результату;
- сформувати достовірну інформаційну базу для проведення аналізу фінансових результатів.

Ідентифікація окреслених напрямів контрольних процедур підтверджує актуальність внутрішнього контролю як у процесі управління підприємством, так і при проведенні зовнішнього незалежного контролю. Тому з практичної позиції комунальне підприємство має забезпечити функціонування внутрішнього контролю на високому рівні, оскільки його результативність є важливою для аудиторів.

Відповідно до МСА 315 «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища», внутрішній контроль – процес, розроблений, запроваджений і підтримуваний тими, кого наділено найвищими повноваженнями, управлінським персоналом, а також іншими працівниками, для забезпечення достатньої впевненості щодо досягнення

цілей суб'єкта господарювання стосовно достовірності фінансового звітування, ефективності та результативності діяльності, а також дотримання застосовних законів і нормативних актів [28].

Процес оцінки ризиків суттєвого викривлення повинен обов'язково базуватися на оцінці системи внутрішнього контролю. Беззаперечно, оцінка дієвості системи внутрішнього контролю є результатом професійного судження аудиторів. Тому аудитор повинен оцінку роботи з урахуванням характеру, обсягу внутрішнього контролю, зміст контрольних процедур.

Резюмуючи зазначене вище, варто наголосити, що внутрішній контроль повинен оперативно виявляти бізнес-ризик та мінімізувати або ліквідовувати їх вплив на мету діяльності комунального господарства.

Дієвість внутрішнього контролю суб'єкта господарювання аудитор повинен здійснювати у межах його компонентів, що подано на рисунку 3.2.

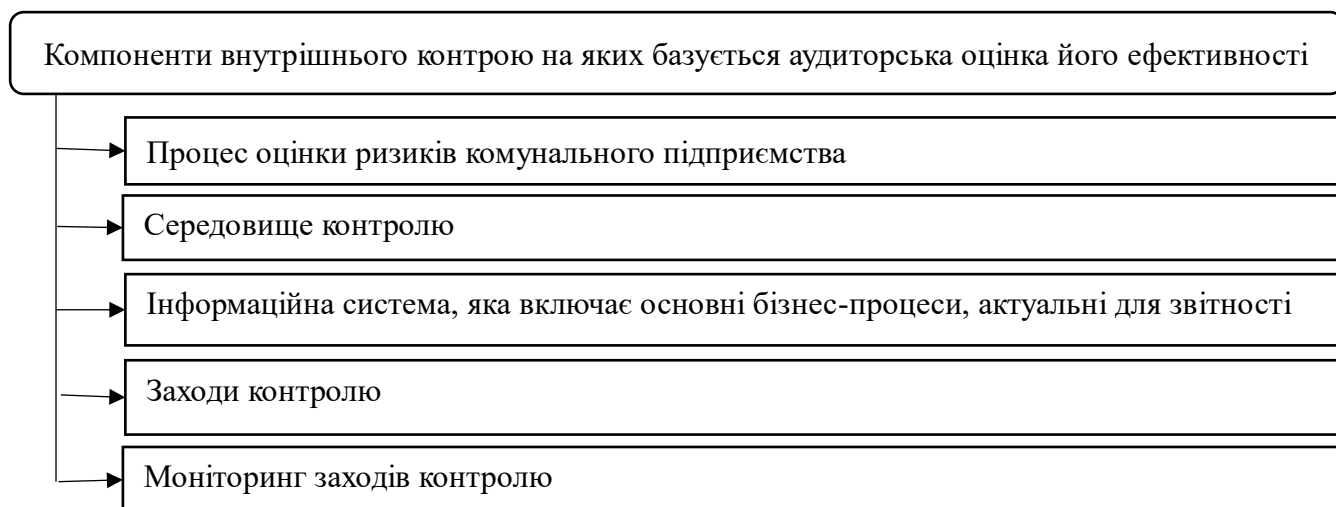

Рисунок 3.2 - Компоненти внутрішнього контролю на яких базується аудиторська оцінка його ефективності

**Джерело: складено автором за матеріалами [28].*

Вважаємо за потрібне навести перелік чинників, які мають урахувати аудитори у процесі оцінки дієвості заходів контролю:

- суттєвість;
- розмір комунального підприємства;

- складність господарських операцій, які виконує комунальне підприємство;
- рівень дотримання законодавчо-нормативних документів комунальним підприємством;
- значущість пов'язаного ризику;
- складність систем внутрішнього контролю та ін.

На рисунку 3.3 узагальнено перелік елементів середовища контролю, які допоможуть аудитору зрозуміти середовище внутрішнього контролю комунального підприємства.

Перелік елементів середовища контролю, які допоможуть аудитору зрозуміти середовище внутрішнього контролю комунального підприємства	
	Забезпечення дотримання на підприємстві етичних цінностей
	Урахування керівництвом підприємства рівня компетентності працівників
	Стиль роботи керівництва підприємства
	Організаційна структура підприємства
	Спосіб надання повноважень та відповідальності працівникам
	Кадрова політика підприємства

Рисунок 3.3 - Перелік елементів середовища контролю, які допоможуть аудитору зрозуміти середовище внутрішнього контролю комунального підприємства

**Джерело: складено автором за матеріалами [28].*

Беручи за основу аргументи щодо важливості внутрішнього контролю для аудитора у процесі здійснення незалежного аудиту (в т.ч. фінансових результатів), вважаємо за доцільне запропонувати для практичного впровадження в ТОВ «Менський комунальник» механізм моніторингу системи внутрішнього контролю

(в т.ч. за доходами, витратами, фінансовими результатами), що візуалізовано на рисунку 3.4.

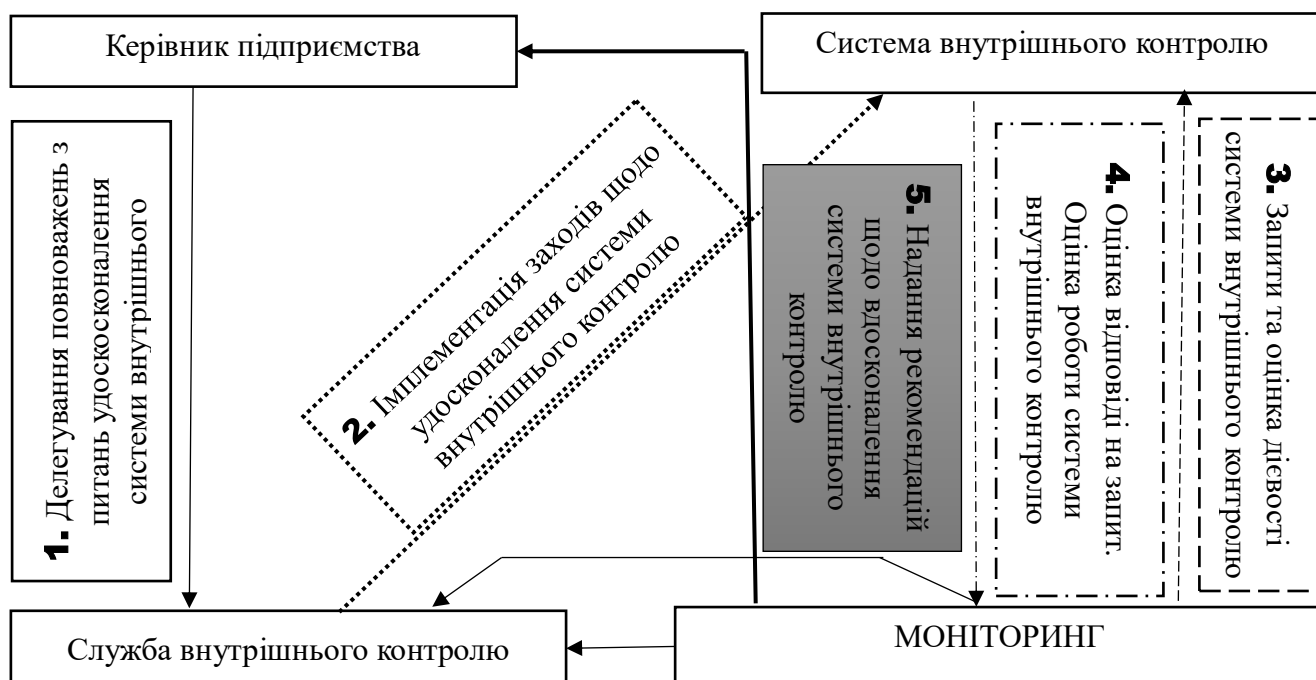

Рисунок 3.4 - Механізм моніторингу системи внутрішнього контролю (в т.ч. за доходами, витратами, фінансовими результатами)

**Джерело: складено автором.*

Підводячи підсумки в контексті рекомендацій, наголосимо, що моніторинг системи внутрішнього контролю повинен забезпечити оцінку його ефективності щодо відповідного часового проміжку. Тобто моніторинг системи внутрішнього контролю забезпечує:

- реалістичну оцінку дієвості заходів контролю;
- своєчасність виконання ідентифікованих завдань, які спрямовані на ліквідацію або зменшення негативного впливу недоліків як на систему внутрішнього контролю, так і на систему бухгалтерського обліку.

Моніторинг системи внутрішнього контролю повинні здійснювати керівництво (управлінський персонал).

3.3 Напрями удосконалення контрольних процедур в частині фінансових результатів підприємства

Удосконалення контрольних процедур в частині фінансових результатів буде здійснено за наступними напрямками:

- 1) обґрунтування доцільності впровадження digital-аудиту в практичному аспекті;
- 2) обґрунтування доцільності проведення оцінки ризику банкрутства в процесі проведення незалежного аудиту фінансових результатів;
- 3) обґрунтування методичного підходу щодо проведення аналізу фінансових результатів у процесі виконання завдань внутрішніми контролерами.

По першому напрямку вдосконалення варто наголосити, цифрове середовище сьогодення формує базис для того, щоб аудитори у своїй діяльності використовували сучасні digital-інноваційні інструменти, які забезпечують наступне:

- використовувати автоматизований процес виконання аудиторських процедур;
- інформаційний базис формувати за допомогою використання digital-інноваційних інструментів;
- збільшити кількість інструментів, які забезпечать передачу інформації та способи комунікації аудитора із замовником аудиту;
- забезпечення проведення аудиторської перевірки у віддаленому режимі;
- для визначення аудиторського ризику використовувати технології інтелектуального аналізу;
- синхронізація даних для роботи з різними форматами робочої документації.

На рисунку 3.5 охарактеризовано перелік та характеристика digital-інноваційних інструментів, які є актуальними для практичного використання у процесі здійснення аудиторської перевірки.

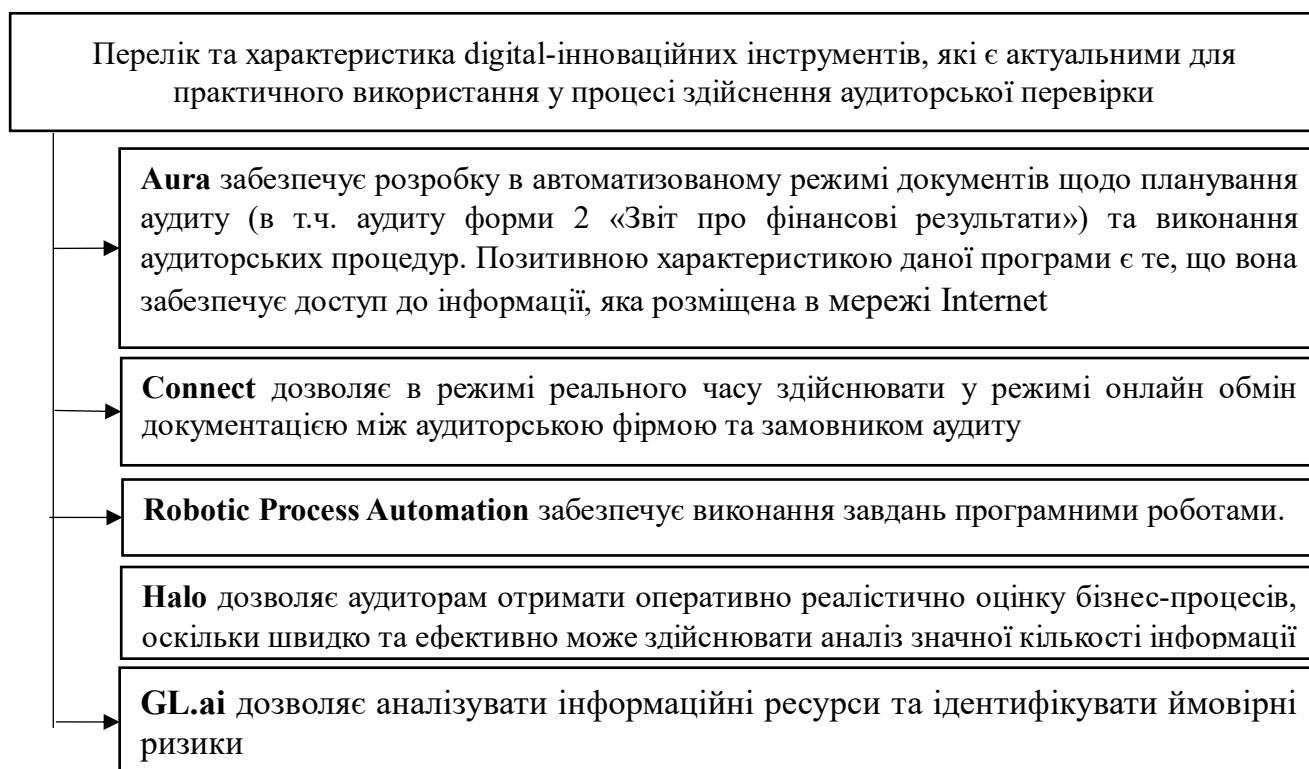

Рисунок 3.5 - Перелік та характеристика digital-інноваційних інструментів, які є актуальними для практичного використання у процесі здійснення аудиторської перевірки

**Джерело: складено автором за матеріалами [16].*

Беззаперечно, впровадження digital-інноваційних інструментів створює базис для того, щоб аудитори, бухгалтери опанували навички по роботі з інноваційними інструментами, але це реальність, яка змінить, удосконалить процес проведення аудиторської перевірки, підвищить його точність та зменшить час аудиторів на проведення незалежного аудиторського дослідження. Беззаперечно можемо стверджувати, що digital- аудит є реальністю, а не міфом сучасного цифрового середовища.

По-другому напряму вдосконалення варто відзначити, що оцінка результативних показників, які подані в пункті 2.1, актуалізує необхідність застосування елементів дискримінантного моделювання, що забезпечить ідентифікацію чинників, які можуть домінантно впливати на збільшення ризику банкрутства. Опираючись на результати аналізу наукових доробок, вважаємо розширити інструментарій аудиту та запропонувати використання

дискримінантних моделей, які дозволять не тільки оцінити можливість виникнення ризику банкрутства, але й більш реалістично оцінити можливість діяльності ТОВ «Менський комунальник» працювати в контексті безперервності діяльності.

Використовуючи фінансову звітність та методичний підхід щодо проведення економіко-математичного моделювання, яке базується на застосуванні дискримінантних моделей, використовуючи п'ятифакторну модель Е. Альтмана, оскільки вона дозволяє до моделювання застосувати високоякісні показники, методика розрахунку яких базується на застосування реалістичних даних, а також наявна можливість застосування інтегральної оцінки, що забезпечує здійснити порівняння даних, що, в загальному дозволяють об'єктивно оцінити ризикові зони, з практичної позиції проведемо її апробування. Результати оцінки ймовірного існування ризику банкрутства для ТОВ «Менський комунальник» будуть наочно візуалізовані в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Оцінка ймовірного існування ризику банкрутства для ТОВ «Менський комунальник» (модель Е. Альтмана)

Модель	$Z = 0,717 X_1 + 0,847 X_2 + 3,107 X_3 + 0,420 X_4 + 0,995 X_5$,			
	де, X_1 – відношення власного оборотного капіталу до суми активів;			
	X_2 – відношення нерозподіленого прибутку до суми активів;			
	X_3 – відношення прибутку до виплати процентів і податків до суми активів;			
	X_4 – відношення власного капіталу до заборгованості;			
	X_5 – відношення виручки від реалізації до суми активів.			
Назва етапу	Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Розрахунок змінних	X_1	-0,06	-0,15	-0,09
	X_2	-0,08	-0,06	-0,04
	X_3	0,07	-0,03	0,02
	X_4	1,46	2,83	2,85
	X_5	1,75	0,97	0,97
Розрахунок інтегрального показника	Z	2,45	1,91	5,87
Обґрунтування результату розрахунків	$Z < 1,23$ – підприємству у найближчі два-три роки загрожує банкрутство; $Z > 1,23$ – підприємство має стійкий фінансовий стан		Розрахунковий інтегральний показник відповідає нормативу і засвідчує стійкий фінансовий стан підприємства	

**Джерело: розраховано автором за матеріалами підприємства.*

Результати імплементації в практичному аспекті елементів дискримінантного аналізу дозволяють зафіксувати, що підприємство функціонує у нормальному

режимі, проте у 2021 році характерною є ситуація, якій властивий ризик загрози банкрутству.

Беручи за основу той факт, що ризик банкрутства може порушити можливість господарюючого суб'єкта функціонувати на безперервній основі, вважаємо за доцільне запропонувати, удосконалити зміст запиту аудитора до керівництва підприємства шляхом додаткового включення питань, які пов'язані з оцінкою ризику шахрайства.

У таблиці 3.5 подано робочий документ у форматі «Запит аудитора щодо можливості ТОВ «Менський комунальник» функціонувати на безперервній основі»

Таблиця 3.5 – «Запит аудитора щодо можливості ТОВ «Менський комунальник» функціонувати на безперервній основі»

20.05.2023	
Адресат: Білик В.А..	
Господарюючий суб'єкт: ТОВ «Менський комунальник»	
Пане Володимире, просимо Вас для об'єктивності результатів аудиторської перевірки уточнити Питання, надані на запит, з урахуванням ключових показників діяльності підприємства, які задекларовані у фінансовій звітності 2023 року	
Питання	Відповіді (так / ні)
Чи має намір підприємство погасити довгостроковий кредит в 2024 році?	ні
Чи порушує комунальне підприємство кредитні домовленості?	ні
Чи може комунальне підприємство своєчасно розраховуватися з позичальниками, кредиторами?	так
Чи функціонують у районі альтернативні комунальні підприємства, які можуть бути конкурентами?	ні
Чи планує комунальне підприємство свою діяльність на наступний рік?	так
Чи втратило комунальне підприємство свою позицію на ринку?	ні
Чи наявні у комунального підприємства проблеми з кваліфікованими трудовими ресурсами?	ні
Чи властивий комунальному підприємству ризик щодо банкрутства?	ні
Чи може комунальне підприємство функціонувати на безперервній основі?	так

**Джерело: складено автором.*

Використання комбінованої форми робочого документа аудитора «Запит аудитора щодо можливості ТОВ «Менський комунальник» функціонувати на безперервній основі», яка спрямована як на уточнення можливості функціонування на безперервній основі, так і оцінити ймовірні ризики банкрутства, є дуже зручним для використання у практичній діяльності аудиторських фірм.

По третьому питанню, яке спрямоване на обґрунтування підходу щодо проведення аналізу фінансових результатів у процесі виконання завдань внутрішніми контролерами варто зазначити наступні аргументи.

Розглядаючи аналіз у якості процедури аудиту, оскільки він спрямований на тенденціальну оцінку результативних показників бізнес-суб'єктів, які здійснюють фінансово-господарську діяльність та зацікавлені у послугах незалежного аудитора.

Отже, пріоритетними завданнями аналізу має бути:

- проведення реалістичної оцінки значень фінансових результатів за видами діяльності в динаміці;
- імплементація процедур, які забезпечать здійснити аналіз доходів та витрат;
- ідентифікація факторів, які негативно впливають на фінансовий результат;
- проведення оцінки розподілу чистого прибутку з урахуванням вимог розподілу прибутку, які задекларовані у статуті підприємства;
- ідентифікація способів оптимізації витрат урахуванням специфіки комунального підприємства;
- формування достовірної платформи для ідентифікації можливих альтернативних способів імплементації дієвих заходів, які спрямовані на збільшення розміру чистого фінансового результату;
- реалістична оцінка ділової активності, рентабельності, конкурентоспроможності;
- ідентифікація заходів, спрямованих на покращення результативних показників діяльності комунального підприємства.

Актуальними методами для успішної імплементації методичного підходу щодо аналізу є:

- горизонтальний аналіз;
- вертикальний аналіз;
- порівняння;
- графічний метод;

- факторний аналіз;
- табличний метод;
- економіко-математичний метод;
- індексний метод;
- метод фінансових коефіцієнтів;
- дискримінантний аналіз.

Інформаційний базис для аналізу фінансових результатів повинен бути сформований за рахунок наступних ресурсів:

- ф. 1 «Баланс»;
- ф. 2 «Звіт про фінансові результати»;
- стандартні звіти бухгалтерського обліку по рахунку 23, рахункам 7 та 9 класів;
- бухгалтерські довідки.

Принципи аналізу, як системи тверджень, яким не властиві заперечення, є наступними:

- системність;
- комплексність;
- регулярність;
- конкретність;
- об'єктивність;
- економічність;
- оцінка відхилень;
- доцільність

Вважаючи недоцільним здійснення повтору напрямів аудиту, які повинні бути ідентифіковані у якості завдань для внутрішніх аудиторів (п. 3.2), доцільним вважати анотаційно зафіксувати, що аналіз має забезпечити чітку ідентифікацію домінантних впливів як позитивних, так і негативних факторів на діяльність бізнес-суб'єкта.

ВИСНОВКИ

Результати дослідження особливостей складання форми 2 «Звіт про фінансові результати» як з практичної, так і з теоретичної позиції дозволяють зробити наступні висновки.

1. Звіт про фінансові результати є ціннісним джерелом інформації управлінського процесу. У фінансових результатах зацікавлені різні категорії стейкхолдерів як внутрішні, так і зовнішні, які є важливими учасниками управлінського процесу. На сьогодні на законодавчому рівні чітко урегульовані питання щодо складання даної форми звітності.

2. У роботі обґрунтовано, що фінансовий моніторинг фінансових результатів є важливим процесом для підприємств. Він передбачає систематичне спостереження, аналіз та оцінку фінансових результатів, щоб зрозуміти, як економічна діяльність впливає на результативні показники. Фінансовий моніторинг допомагає виявити потенційні проблеми в фінансових показниках, таких як доходи, витрати, прибуток, а також стан рентабельності, ефективності та ділової активності. Він дає змогу здійснювати своєчасні корективи і приймати стратегічні рішення, спрямовані на поліпшення фінансових результатів.

3. Результати проведення характеристика діяльності ТОВ «Менський комунальник» дозволяють зробити наступні висновки:

- основними напрями господарської діяльності ТОВ «Менський комунальник» є збір, розподіл, очищення води; розвиток комунального господарства для задоволення потреб населення в комунальних послугах; водопостачання та водовідведення; обслуговування, експлуатація та ремонт трубопровідного транспорту; будівництво водопровідних, теплових, каналізаційних мереж; ремонт, обслуговування пожежних кранів, гідрантів; сервісне обслуговування транспортних засобів; постачання споживачам енергоносіїв, нафтопродуктів;

- вартісна оцінка активів засвідчує загальне збільшення на 5799,30 тис. грн., що є наслідком зростання вартості необоротних активів на 5668,70 тис.

грн. та оборотних активів на 130,60 тис. грн; за період дослідження варто зафіксувати наступне відсоткове співвідношення складових активів, а саме необоротних до оборотних: 2020 р.: 65,72 % : 34,28 %; 2021 р.: 88,95 % : 11,05 %; 2022 р.: 85,52 % : 14,48 %.

- пасиви у загальному подані такими складовими: власний капітал, який у 2022 році порівняно з 2020 роком збільшився на 4817,50 тис. грн; довгостроковими зобов'язаннями, які протягом періоду дослідження не змінювалися і склали 52,60 тис. грн. та поточні забезпеченнями, які у 2022 році порівняно з 2020 роком збільшилися на 981,8 тис. грн.;

- валовий прибуток у 2022 році порівняно з 2020 роком збільшився на 67,20 тис. грн., що є логічним наслідком зростання розміру чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 2780,90 тис. грн. та 2713,70 тис. грн.;

- у 2022 році значення чистого прибутку склало 146,20 тис. грн., що на 94,30 тис. грн. менше порівняно з 2020 роком, крім того, у 2021 році комунальне підприємство отримало чистий збиток на суму 313,50 тис. грн.;

- проведення порівняльного аналізу розрахункових значень коефіцієнтів оборотності за даними 2022 року з 2020 роком, дозволяє зазначити, що по дебіторській заборгованості спостерігається зростання в 1,31 рази, а по кредиторській – зменшення на 1,23 рази. У 2021 році дані показники істотно зменшилися.

4. ТОВ «Менський комунальник» використовує сучасне програмне забезпечення для ведення обліку, яке також дозволяє формувати регламентовану звітність. «BAS : Бухгалтерія» комунальне підприємство почало на практиці застосовувати у 2023 році, до цього часу облік був не автоматизований.

5. Для визначення фінансового результату використовуються наступні форми електронних документів: «Закриття місяця», «Визначення фінансових результатів (створення)». Процес створення форми 2 «Звіт про фінансові результати» також здійснюється в автоматизованому режимі.

6. У роботі запропоновано удосконалення структури облікової політики в частині доходів, витрат та фінансових результатів шляхом виокремлення наступних елементів: методика визнання, облікове відображення доходів; методика визнання, облікове відображення витрат; методика та форма звітності для витрат, доходів та фінансових результатів; метод обліку витрат на калькулювання собівартості та виробництво; розподіл загальновиробничих витрат; коефіцієнт розподілу витрат.

7. Обґрунтовано пропозиції щодо конкретизації інформації про доходи та витрати комунального підприємства у Примітках до річної фінансової звітності з урахуванням діючих статей форми 2 «Звіт про фінансові результати» в частині наступних показників: операційна оренда за активи, реалізація інших складових оборотних активів, інші операційні доходи та витрати, результат оцінки корисності, списання необоротних активів, інші доходи і витрати.

8. Ідентифіковано об'єкти бухгалтерського обліку (чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг); інші операційні доходи; адміністративні витрати; витрати на збут; інші операційні витрати; дохід від участі в капіталі; інші фінансові доходи; інші доходи; фінансові витрати; втрати від участі в капіталі; інші витрати) в частині доходів, витрат, фінансових результатів за бізнес-процесами комунального підприємства, що дозволить на належному рівні організувати та вести облік фінансових результатів комунального підприємства.

9. Конкретизовано характеристики завдань аудиту правильності формування показників форми 2 «Звіт про фінансові результати»: оцінка системи внутрішнього контролю; перевірка достовірності даних форми 2 «Звіт про фінансові результати»; арифметична перевірка; перевірка дотримання комунальним підприємством вимог законодавчо-нормативних документів; оцінка рентабельності; оцінка ділової активності; проведення взаємоузгодженості показників з різними формами регламентної звітності; оцінка ризику банкрутства; оцінка фінансових ризиків; дотримання порядку розподілу прибутку, а також покриття витрат з урахуванням норм Статуту комунального підприємства; надання рекомендацій.

10. Обґрунтовано необхідність застосування механізму моніторингу системи внутрішнього контролю (в т.ч. за доходами, витратами, фінансовими результатами), який повинен забезпечити оцінку його ефективності щодо відповідного часового проміжку. Тобто моніторинг системи внутрішнього контролю забезпечує: реалістичну оцінку дієвості заходів контролю; своєчасність виконання ідентифікованих завдань, які спрямовані на ліквідацію або зменшення негативного впливу недоліків як на систему внутрішнього контролю, так і на систему бухгалтерського обліку.

11. За результатами проведених досліджень щодо удосконалення контрольних процедур в частині фінансових результатів, ідентифіковані пріоритетні напрями: обґрунтування доцільності впровадження digital-аудиту в практичному аспекті; обґрунтування доцільності проведення оцінки ризику банкрутства в процесі проведення незалежного аудиту фінансових результатів; обґрунтування методичного підходу щодо проведення аналізу фінансових результатів у процесі виконання завдань внутрішніми контролерами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Будько О.В., Корнієнко О.В. Аудит фінансових результатів: організаційні та методичні засади проведення. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2022. № 1 (14). URL: <http://surl.li/ojsls> (дата звернення 15.10.2023).
2. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник / О.А. Лаговська, С.Ф. Легенчук, В.І. Кузь, С.В. Кучер. Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2017. 416 с.
3. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль : навч. посіб. Чернівці : Технодрук, 2021. 336 с.
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ МФУ від 30.11.99 р. № 291. URL: <http://surl.li/nonsk> (дата звернення 29.10.2023).
5. Концептуальна основа фінансового звітування. URL: <http://surl.li/oakuf> (дата звернення 29.10.2023).
6. Криванич М.Ю., Артюх О.В. Внутрішній контроль обліку витрат: методичні аспекти. *Економіка та суспільство*. 2018. Вип. 16. С. 914 – 920.
7. Методичних рекомендаціях з перевірки порівнянності показників фінансової звітності :_наказ МФУ від 11.04.13 р. № 476. URL: <http://surl.li/nonto> (дата звернення 29.10.2023).
8. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : наказ МФУ від 28.03.13 р. № 433. URL: <http://surl.li/nontt> (дата звернення 29.10.2023).
9. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства : наказ Міністерства фінансів України № 635 від 27.06.2013. URL: <http://surl.li/siic> (дата звернення 29.10.2023).

10. Назаренко І.М., Сахошко В.М. Актуальні аспекти аудиторської перевірки фінансових результатів підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 20. С. 39–44.

11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013. URL: <https://cutt.ly/0N1FfJ8> (дата звернення 29.10.2023).

12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : наказ Міністерства фінансів України № 290 від 29.11.99. URL: <http://surl.li/qzgh> (дата звернення 29.10.2023).

13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31.12.99. URL: <http://surl.li/avvkm> (дата звернення 29.10.2023).

14. Осадча О.О. Уніфікація облікового забезпечення контролю формування фінансових результатів суб'єктів господарювання: дис. на здобуття наукового ступеня к.е.н., спец. 08.00.09. – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності), ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», 2017. 573 с.

15. Плаксієнко В.Я., Назаренко І.М. Аудитори та бухгалтери – суб'єкти первинного фінансового моніторингу: кодифікація та ідентифікація обов'язків. *Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 16 листопада 2023 р.)* / за ред. проф. Назаренка О.В. Суми: СНАУ, 2023. 395 с. (С. 123 – 125).

16. Плаксієнко В., Назаренко І. Digital-аудит: тенденції розвитку та виклики в умовах сьогодення. *Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю* : матеріали IV Міжнар. наук. – практ. конф. (м. Полтава, 20-21 квітня 2022 р.) / за ред. проф. Пилипенко К.А. Полтава : ПДАУ, 2022. С. 246 – 249.

17. Положення про здійснення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання і нагляд за діяльністю

яких здійснює Міністерство фінансів України (проект). URL: <http://surl.li/njbsh> (дата звернення 29.10.2023).

18. Порядок інформаційної взаємодії суб'єктів первинного фінансового моніторингу та Державної служби фінансового моніторингу України : наказ Міністерства фінансів України № 322 від 04.06. 2021 р. (Набрання чинності, відбудеться пізніше). URL: <http://surl.li/njbtd> (дата звернення 29.10.2023).

19. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України № 2258-VIII (редакція від 01.08.2021). URL: <https://cutt.ly/lFDGDуx> (дата звернення 30.10.2023).

20. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-XIV від 14.11.2020. URL: <http://surl.li/wpzc> (дата звернення 30.10.2023).

21. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України № 361-IX від 06.12.2019 р. URL: <http://surl.li/njbrx> (дата звернення 29.10.2023).

22. Радіонова Н.Й., Гайдей І.С. Організаційні засади проведення аудиту фінансових результатів діяльності підприємства. *Економічний простір*. 2019. № 142. С. 136-148.

23. Самойлович Д.С. Аудит фінансових результатів: алгоритм та цільова спрямованість незалежної перевірки. *Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: сучасні виклики* : збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практич-ної конференції (м. Полтава, 10–11 травня 2023 року). Полтава : ПУЕТ, 2023. 249 с. (с. 161 – 164).

24. Самойлович Д.С. *Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід): особливості складання та роль у процесі управління підприємством*. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (заочна форма) «Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору». Полтава, 2023. 415 с. (с. 305-309).

25. Соколенко Л.Ф. Бухгалтерський облік керуючих компаній сфери житлово-комунального господарства в умовах цифровізації. Суми : ВТД «Університетська книга», 2020. 444 с.

26. Фінансовий моніторинг та його основні завдання. URL: <http://surl.li/njbsp> (дата звернення 29.10.2023).

27. Фінансовий моніторинг. URL: <http://surl.li/njbsu> (дата звернення 29.10.2023).

28. Handbook of international quality control, auditing, review, other assurance, and related services pronouncements. Edition 2015. International Federation of Accountants. Volume 1. 1146 p. URL: <http://surl.li/nonvn> (дата звернення 11.11.2023).

29. Ivankov V., Chukhlib A., Stender S., Azarenkov G., Nazarenko I. Analysis of the prospects for the introduction of digital technologies in the Ukrainian economy and accounting. *REICE: Revista Electrónica De Investigación En Ciencias Económicas*. 2023. 11(22), 68–86. URL: <http://surl.li/ojsqq> (дата звернення 11.11.2023).

30. Romanova S., Nazarenko I., Oriekhova A., Milka A., Tsvirko O. Organizational and Accounting Basis of Electronic Document Management of Enterprise. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*. 2019. Volume 23, Issue 2. URL: <http://surl.li/nwqho> (дата звернення 11.11.2023).

31. Robinson, T. International financial statement analysis / Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons. 2020. 1008 p.

32. Sanjay, D. Financial Reporting and Analysis / Sultan Chand & Sons. 2020. 184 p.

ДОДАТКИ